Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

MAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | היינט 8 זייטען.

לאדזשער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

№ 268 | Łódź, Wtorek 19 listopada 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז דינסטאג, טז מרחשון תר״צ | № 268

Adres Redakcji i Administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71

דעקלאראציע פון ועד לאומי

צום הויך קאמיסאר פון ארץ-ישראל

ירושלים, 18 (ספ. טעל.) דער פארזיצענ-דער פון ועד לאומי, אינוש רוטענבערג, האט צוגע-שיקט צום הויך-קאמיסאר סער טשענסעלאר א דעקלאראציע, אין וועלכער עס ווערט געזאגט, אז אויב די אנארכיע אין לאנד וועט נישט אויפהערען, וועט דער ועד-לאומי אויפפאדערען דעם יודישען ישוב זיך צו בעוואפענען

ירושלים, 18 (יט״א טעלעגראפיש).

א דעלעגאציע פון ועד לאומי האט איבער-געגעבען דעם נציב סיר טשענסעלאר אז דער יודישער ישוב איז נישט בעפרידיגט מיט די ביז איצטיגע מיטלען אויף איינצושטעלען די רוה און זיכערקייט פאר דער בעפעלקערונג.

די דעלעגאציע האט אויסגעדריקט איהר פראטעסט וואס ס׳ווערען געפיהרט אונטערהאנדלונגען פון פריוואטע פערזאנען מיט אראבישע ליידערס וועגען א פארלאמענט אין א״י. דער ועד לאומי בעטראכט יעדען פארשלאג וועגען א קאנצעסיע אין דער ראזינער ריכטונג אלס אן׳ערמוטיגונג צו ווייטערדיגע פאגראמען.

דער ועד לאומי האט ארויסגעלאזט אן׳אויפ-רוף צום גאנצען יודישען ישוב אין וועלכען ער פאדערט דיסציפלינירטקייט און אז ס׳זאלען נישט געפיהרט ווערען קיין שום סעפאראטע פאליטישע אקציעס.

אינזש. רוטענבערג איז ווידער אויסגעוועהלט געווארען אלס פרעזידענט פון ועד לאומי.

דער מופטי וועט זיין פעראנטווארטליך פאר די שיסערייען

לאנדאן, 18. (יט״א טעלעגראפיש) פון ירושלים טיילט מען מיט אז ביי מצא זענען אראבישע פויערים בעפאלען 2 פאליציאנטען וועלכע זענען געקומען צו זיי זוכען געווער, איינעם פון די פא-ליציאנטען א טשערקעס איז פערוואונדעט געווארען. דער אראבישער פאליציאנט איז ענטלאפען.

ירושלים, 18. (יט״א טעלעגראפיש).

דער דיסטריקט קאמיסאר האט איינגעלאדען דעם מופטי און נאך 3 אראבישע פיהרער און זיי מיטגעטיילט אז ער מאכט זיי פעראנטווארטליך פאר איבערחזרן זיך פון די שיסערייען.

ירושלים, 18. (יט״א טעלעגראפיש).

אראבער איז בעפאלען א יונגען יודען און איהם צובראכען אן׳ארים.

ירושלים, 18 (יט״א טעלעגראפיש).

נעכטען האט זיך אויפ׳ן כותל מערבי בעוויזען א גרויסער ווייסער צלם. די יודען האבען דעם צלם באלד בעזייטיגט. נאכמיטאג האט ער זיך ווידער בעוויזען.

ירושלים, 18. (יט״א טעלעגראפיש).

אין יפו זענען היינט ארעסטירט געווארען באיקאט-אגיטאטארען.

אויפרייס אויף א שיף

בריסעל, 18. (א. ט. א.) היינט פריה בעת די „שיף ראיאל-שטאנדארד" האט זיך געפונען אין אנטווערפענער האפען איז פלוצים אויף דער שיף פארגעקומען אן׳אויפרייס אין די נאפטלאגערן. 4 ארבייטער זענען דערהרגעט געווארען און 2 שווער פערוואונדעט. די שיף איז אינגאנצען חרוב געווארען.

די 4 טויטע קערפער זענען אין שטיקער צו-ריסען געווארען, אזוי אז עס איז אונמעגליך געווען זיי ברענגען צו קבורה.

די שבועה פון 42 יודישע מיליטערישע דאקטוירים

ווארשא, 18 (טעלעפאניש). אין אויאז-דאווער שפיטאל, וואו עס געפינט זיך איצט די אפיצירען-שולע פאר דאקטוירים, איז פארגעקומען די פייערליכע שבועה פון 42 יונגע יודישע דאק-טוירים, וואס האבען געענדיגט די אפיצירען-שולע.

אויפרעגונג געגען דר. מאגנעס אין ארץ-ישראל

דר. מאגנעס ווערט אויסגעפיפען בעת זיין ערעפנונגס רעדע אין ירושלים׳ער אוניווערזיטעט

ירושלים, 18. (יט״א טעלעגראפיש).

היינט איז אין דער ירושלימער אוניווערזיטעט פארגעקומען די פייערונג פון אקאדעמישען יאהר אנהייב. די ערעפנונגס-רעדע האט געהאלטען ד״ר מאגנעס. בעת זיין רעדע האבען זיך געהערט בעגריי-סונגס אויסרופען געמישט מיט א פייפעריי אינזש. מ. אוסישקין, וועלכער איז געווען אנוועזענד צווישען די צוהערער האט אויסגערופען; מיר זענען געקומען אהער הערען וויסענשאפט און נישט קיין פאליטיק". אויף דעם האט ד״ר מאגנעס געענטפערט, אויב דער איינציגער וועג אויפצובויען די יודישע נאציאנאלע היים שטיצט זיך אויף באגנעטען פון א וועלכער ס׳איז מלוכה איז די ארבייט נישט ווערט די מיה". ווי נאר מאגנעס האט פערענדיגט דעם זאץ, האט זיך אויפגעהויבען א גוואלדיגער טומעל און פייפעריי.

Dr. med. E. Gutman

קינדער-קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען אוי

פיעטריקאווער 11, טעל. 173-00

(זאוואדזקא 1) נעהמט אן פון 4—5 נאכמ.

פראפ. פאריין פון ארב. און ארבעטערינס אין דער טעקסטיל-אינד. אין פוילן, אפט. לאדזש נומ׳ 7 „נייע".

שבת, דעם 23-טן נאוועמבער ד. י., 10 פרי, קומט פאר אין פילהארמאניע-זאל (נארוטאוויטשא 20)

א קאלעקטיווע פארלעזונג

וועגן ח׳ קארל קאוטסקי (צו זיין 75 יעריק. געבורטס-טאג)

רעפערירן וועלן די ח״ח: ד״ר האלפערן יחיאל פון ווארשע — קאוטסקי דער טעארעטיקער און פראקטיקער פון סאציאליזם.

ליכטנשטיין ישראל — קאוטסקי און די נאציאנאליטעטן-פראגע.

בילעטן צום פרייז פון 50 גר. ביז 1 גילדן צו באקומען אין טעקסטיל-פאריין, וואסבאדניא 70, טעגליך פון 12—2 בייטאג און פון 7—9 אוונט און אין טאג פון דער פארלעזונג — ביי דער קאסע פון זאל.

11770

בוכפיהרונגס-

קורסען

ביים קליינהענדלער-פער-באנד זאוואדזקא 5

פרייז 10 גילדען פאר א קורס.

ס׳ווערט אויך עולערנט יודיש. פויליש און רעכנען

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער פאמיליע שלעזינגער צוליב׳ן פריהצייטיגען טויט פון זייער געליבטער

טאכטער און שוועסטער נ. ע. רבקה לאה

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

אייערע פריינד מענדעל טויבע, שמואל קראטשטיין

א צימער

און קוך

מיט אלע בעקוועהמליכ-קייטען פון באלד צו פער-מיטען. — צו ערפאהרען

פראנציסקאנער 30

ביים ווירט. 11657

פערלוירען א וועקסעל

אויף 50 זל., אויסגעשטעלט ווייטשעכאווסקי, ארדרע וואיטשעכאווסקי, זשירא קאפטאל, פעליג דעם 15 נאוועמבער 1929. דער עהרליכער ווערט געבעטען עס אפצוגעבען געגען בעלוינונג אין אדמ. פון „נייעם פאלקסבלאט". דער וועקסעל ווערט ערק-לערט פאר אומגילטיג.

11703

דאנקזאגונג!

די ג׳ ה״ה

סאלאמאן לעווין און אברהם פאגעלמאן

פיעטריקאווער 31 דריק איך אויס מיין הארציגסטען דאנק פאר זייער עדעלע און אפפער-ווילינגע טאט ביים ראטעווען מיין קינד, וועלכען ס׳האט געדראהט צו בלייבען א קאליקע.

הינדע ראזענבלום, פאדעמבייץ.

אכטונג! אכטונג!

דערמיט מאכען מיר בעקאנט די געעהרטע פאבריקאנטען און סוחרים, אז פון 15-טען נאוועמבער ד. י. נעהמען מיר אן

טראנספארטען

וואגאנען-לאדונגען און קלייגערע זענדונגען פון אלע סחורות אין דער ריכטונג

ווארשא - לאדז

און צוריק

מיט דער פינקטליכער און רעגעלער צושטעלונג און פולער פעראנטווארטליכקייט פאר אלע שאדענס, ווייל אונזערע טראנספארטען זענען אלע אסעקורירט אין אסעקוראציאנס-געזעלשאפטען.

דאנקען די סחורות מיט אויטא-פערקעהר זענען פולשטענדיג ריזיקירט ווייל די אסעקוראציע-געזעלשאפטען נעמען נישט אן די פולע פערזיכערונג.

מיט אכטונג

IMPORT EXPORT

DOM TRANSPORTOWO-EKSPEDYCYJNY

S. Jelin i I. Rudomin SP. AKC.

Centr.: Łódź, Piotrkowska 62, tel. 102-07 i 224-69

Własne składy towarowe: Wólczańska 73, tel. 220-07.

ODDZIAŁ w WARSZAWIE

5 PRZEJAZD 5, tel. 183-68.

א״י׳דיגע קאנפערענץ פון אראבישע סוחרים

בעשליסט צו באיקאטירען די רוטענבערג-עלעקטרי און צו גרינדען אייגענע פאבריקען פון צעמענט, זאפאלקעס א. א. וו.

ירושלים, 18 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דא האט זיך געענדיגט די שלפאלעסטינישע קאנפערענץ פון די אראבישע סוחרים. ס׳זענען אנגענומען געווארען רעזאלוציעס צו באיקאטירען די רוטענבערג-עלעקטריע, אטליט-זאלץ, צעמענט פון נשר, שוועבעלעך פון נור. ס׳איז בעשלאסען געווארען צו גרינדען אייגענע פאבריקען. ווייטער האבען אלע אנוועזענדע געשוואוירען נישט צו פערקויפען מעהר יודען קיין ערד.

רעזולטאטען פון די שטאט-ראט-וואהלען אין בערלין

בערלין, 18 (ספ. טעל.)

לויט די פארלויפיגע אמטליכע אויסרעכנונגען וועלען די מאנדאטען אין דעם ניי-געוועהלטען שטאט ראט אין בערלין פערטיילט ווערען אויף פאלגענדען אופן: סאציאליסטען 65 (אין 1925 — 73), דייטש-פעלקישע — 40 (פריהער 47), צענטרום 8 (8), דייטשע פאלקס פארטיי 15 (14), קאמוניסטען 56 (43), דעמאקראטען 14 (21), ווירטשאפטליכע פארטיי 10 (10), נאציאנאל-סאציאליסטען 14 (0), קריכליכער פאלקס-דינסט 3. אין די וואהלען האבען אנטיילגענומען 76,5 פראצענט (פריהער 64).

ווי עס איז צו זעהען האבען אין די וואהלען געזיגט די קאמוניסטען און היטלעראווצעס אויפ׳ן חשבון פון די דעמאקראטען און סאציאליסטען.

צו די מפלה פון דער גרופע האט מיטגעהאלפען די אפערע פון די שקלארקס און דער אנטייל אין דער אפערע פון דעם דעמאקראטישען בירגערמייסטער בעס.

זיך שוין אנגעהויבען די פאר-בריטונגען צו דער ים-ענט-וואפנונגס-קאנפערענץ

לאנדאן, 18 (אטע). אמעריקא, פראנקרייך און איטאליען האבען אויסגעדריקט זייער הסכמה, אז די ים-ענטוואפנונגס קאנפערענץ זאל געעפענט ווערען דעם 21. יאנואר 1930. באלד נאכ׳ן עפענען די קאנפערענץ וועלען געגרינדעט ווערען די ענטשפרעכענדע קאמיסיעס. די קאנפערענץ וועט דויערן ביז פסח. די ענגלישע און אמעריקאנישע רעגירונגען שטעהען אויפ׳ן שטאנדפונקט, אז די מיטגלידער פון די דעלעגאציעס אויף דער קאנפערענץ דארפען בעשטעהען פון ציוויל פערזאנען. די רעגירונגען פון פראנקרייך, איטאליען און יאפאן האבען צוליב דעם בעקומען א ביטע פון דער ענגלישער רעגירונג, אז אלס מיטגלידער פון די דעלעגאציעס זאלען נישט בעשטימט ווערען קיין אפיצירען פון קריגס-פלאט.

פאריז, 18 (אטע). צוליב דער ים-ענטוואפנונגס קאנפערענץ איז די זיצונג פון פעלקער-ליגע-ראט איבערגערוקט געווארען אויפ׳ן 27. יאנואר.

ענגלישער קויהלען-סכסוך דויערט ווייטער

לאנדאן, 18 (ספעצ. טעל.) דער פערבאנד פון די קויהלען-אינדוסטריעלער האט מיט א מעהרהייט שטימען בעשלאסען אפצוווארפען דעם רעגירונגס-פלאן פון רעארגאניזירען די אינדוסטריע, דורך פערקלענערען מיט א האלבע שעה די ארבייטס-צייט אין די קויהלען גרובען און רעגולירען דעם קויהלען-אומזאץ.

סאוועט-רעגירונג משפט בעסיעדאווסקי׳ן

פאר פערשווענדען 15 טויזענד דאלאר

מאסקווא, 18 (ספ. טעל.) „טאסס" טיילט מיט, אז אין רעזולטאט פון די אדורכגעפיהרטע אויספארשונג ווערט בעסיעדאווסקי בעשולדיגט אין פערשווענדען 15270 דאלאר. דער פראצעס געגען בעסיעדאווסקי הינטער די אויגען וועט זיך אנהויבען אין מאסקווא דעם 20. ד. ח.

א האלבער מיליאן פוילישע איינוואוינער געשטארבען

פון שווינדזוכט אין פערלויף פון 6 יאהר

ווארשא, 18 (טעלעפאניש) דער פרעזעס פון דער אנטי שווינדזוכט-געזעלשאפט האט פארגעשטעלט אויף דער אלגעמיינער פערזאמלונג פון דער געזעלשאפט די פערוויסטונגען וואס די שווינדזוכט האט געמאכט אין פוילען. פראפ. יאנישעווסקי האט אויפגעוויזען, אז אין די ערשטע 6 יאהר פון דער פוילישער אומאפהענגיגקייט איז געשטארבען אויף שווינדזוכט איבער א האלבען מיליאן פאליאקען. דאס איז אזויפיל וויפיל ס׳זענען אומגעקומען אויף דער וועלט-מלחמה.

געשטארבען דער אמעריקאנער קריגס-מיניסטער

וואשינגטאן, 18 (ספ. טעל.) היינט ביינאכט איז דא געשטארבען דער קריגס-מיניסטער דזשעמס גוד, וועלכער איז מיט א פאר טאג צוריק געווען אפערירט אויף בלינדדארם.

די ווילנער יודישע געמיינדע פאדערט שוץ פון דער רעגירונג פאר די יודישע סטודענטען

וויען. אין צוזאמענהאנג מיט די געוואלדטאטען, וואס די אנטיסעמיטישע סטודענטען פון די ווינער הויכשולען (אוניווערזיטעט, פאליטעכניקום, האנדעלס אקאדעמיע א. אא. וו.) זענען די לעצטע פאר וואכען בעגאנגען געגען זייערע יודישע חברים, האט דאס פרעזידיום פון דער יודישער געמיינדע זיך פארגעשטעלט דעם עסטרייכישען בילדונגס-מיניסטער און איהם אויסגעדריקט דעם שארפסטען פראטעסט געגען די ראזיגע כולי׳אנישע ארויסטרעטונגען.

זיי האבען אויך געפאדערט, אז ווען די הויכשולען וועלען צוריק געעפענט ווערען, זאל געזיכערט ווערען די לערן־פרייהייט און גלייכבערעכטיגונג פון די יודישע סטודענטען.

דער בילדונגס-מיניסטער האט דערקלערט די פארשטעהער פון דער יודישער געמיינדע, אז די עסטרייכישע רעגירונג איז פעסט ענטשלאסען צו זיכערן די גלייכע אקאדעמישע רעכט פון די יודישע סטודענטען, ער בעדויערט זעהר די פארפאלען אין די הויכשולען, וואס ברענגען אומגעהויער גרויסען שאדען דער עסטרייכישער רעפובליק. מען האט נישט דערווארט, אז די געשעהענישען וואלען אננעהמען אזא ברייטען פערנעם, ווייל אין אזא פאל וואלט מען פריהער געשלאסען די הויכשולען. ווי דער רעקטאר פון אוניווערזיטעט האט איהם, דעם מיניסטער, איבערגעגעבען, זענען די יודישע סטודענטען דער רוהיגסטער און לערן־בעגיריגסטער עלעמענט אין די ווינער הויכשולען און זיי פערדינען נאטירליך פולקאם דעם שוץ פון דער רעגירונג.

צו וואס פאר ווילדקייט און אכזריות עס זענען דערגאנגען די אנטיסעמיטישע סטודענטען, קען מען זעהן אויך פון פאלגענדיגע פאקטען: מען האט די יודישע סטודענטען און סטודענטקעס, נישט נאר ארויסגעיאגט פון די העהר־זאלען און געשלאגען מכות־רצח, נאר אויך געטריבען דורך שפיצרוטען, ד. ה. מען האט זיי געצוואונגען לויפען דורך צוויי שורות האקענקרייצלער, וועלכע האבען זיי ביים דורכלויפען מכבד געווען מיט שטעקענס איבערן קאפ. ווען א פריוואטער מענש האט געוואלט ארויס־רופען די רעטונגס־געזעלשאפט צו א שווער פערוואונדעטען און מיט בלוט בעגאסענעם יודישען סטודענט, האבען די האקענקרייצלער נישט צוגעלאזט צום טעלעפאן. אויסרופענדיג: „נישקשה, א יודישער שארבען וועט קאנען אויסהאלטען".

דאס טרויעריגסטע דערביי איז געווען, וואס אייניגע פראפעסארען, צווישען זיי דער אוניווערזיטעטס־רעקאן פראפ. האלד, זענען אויף דער זייט פון די דייטש־נאציאנאלע האקענקרייצלער. נאכדעם, ווי די יודישע און סאציאליסטישע סטודענטען זענען ארויסגעטריבען געווארען פון פראפ. האלדס העהר־זאל, האט ער, פראפ. האלד, זיך געווענדט מיט אנ׳אנפראגע צו די איבערגעבליבענע סטודענטען: צי איז זאל זענען פערהאן בלויז „דייטשע" סטודענטען, און ווען מען האט איהם געענטפערט „יא", האט ער אויסגערופען „הויך" לכבוד דער דייטשער סטודענטענשאפט און זיי פערזיכערט, אז זיי וועלען שטענדיג האבען די אונטערשטיצונג פון אקאדעמישען סענאט. די דאזיגע ווערטער זענען פון די האקענקרייצלער אויסגעטייטש געווארען אלס הסכמה צו זייערע מעשים און זיי האבען גענומען ווייטער צוטרייבען די צוהערערס און די אוריטאריעס און שלאגען די יודישע סטודענטען.

אין די ווינער הויכשולען לערנען אנ׳ערך 4000 סטודענטען (א זיסלענדער און די ווילדע מעשים פון די האקענקרייצלער האבען געמאכט אויף זיי זעהר א שווערען איינדרוק. די ווינער איינוואוינער, וועלכע ציהען ס׳רוב פרנסה פון די אויסלענדער, האבען שטארק מורא, אז א טייל פון זיי זאלען נישט פערלאזען וויען צוליב די אומרוהען.

בלוטיגע וואהלען אין מעקסיקא

אלס פרעזידענט איז מיט א ריזיגער מעהרהייט שטימען געוועהלט געווארען רוביא

ניו-יארק, 18 (ספ. טעל.) פון פערשידענע טיילען פון מעקסיקע טיילט מען מיט וועגען בלוטיגע קאמפפע, וועלכע זענען פארגעקומען אין צוזאמענהאנג מיט די וואהלען פון א מלוכה פרעזידענט.

א גרופע אנהענגער פונ׳ם קאנדידאט רוביא איז אין שטאט מעקסיקא אנגעפאלען אויף דעם וואהל-ביורא פון דעם קאנטער-קאנדידאט וואסקאנצעלא. אויף דער גאס איז ענטשטאנען א פארמעלע שלאכט, בעת וועלכער עס זענען געפאלען 7 דערהרג׳עטע און 30 פערוואונדעטע.

אין אנדערע טיילען פון שטאט זענען געפאלען פון רעוואלווער קוילען 5 וועהלער און איבער 20 זענען פערוואונדעט געווארען.

עהנליכע ידיעות קומען אן פון דער פראווינץ. אין טאמפיקא זענען אומגעקומען 6 פערזאן; אין ווערא-קרוז 4; די צאהל פון דער׳הרג׳עטע אין אנדערע ערטער איז נישט בעוואוסט.

ביז איצט זענען אין אלגעמיין נאטירט 22 דער׳הרג׳עטע און ביז 200 פערוואונדעטע.

די אמעריקאנישע געזאנדשאפט ווערט די גאנצע צייט אפגעהיט דורך שטארקע מיליטער-אפטיילונגען.

לויט די ביז-איצטיגע פראוויזארישע אויסרעכנונגען איז צו זעהען, אז געזיגט בעת די וואהלען האט רוביא. אמתל׳ך וועלען די רעזולטאטען פון די וואהלען געמאלדען ווערען צום סוף דעצעמבער, ווייל ביז צו דער צייט וועלען נאך אנקומען ידיעות פון די ווייטע מעקסיקאנישע פראווינצן.

די וואסקאנצעליסטען וועלען פאדערן צו פסל׳ען די וואהלען, ווייל ווי זיי בעהויפטען האבען די אנהענגער פון רוביא, אין א סך ערטער בעזעצט די וואהל-לאקאלען מיט בעוואפענטע אגיטאטארען.

ניו-יארק, 18 (א.ט.א.) לויט מעלדונגען פון מעקסיקא איז רוביא געוועהלט געווארען אלס מעקסיקאנישער פרעזידענט מיט א ריזיגער שטימען-מעהרהייט. אין גאנצען לאנד איז געקומען צו שווערע צוזאמענשטויסען. בלויז אין דער שטאט מעקסיקא זענען 10 פערזאן געווארען דער׳הרג׳עט און 50 פערוואונדעט.

יאפאן מאכט א הלואה פון 200 מיליאן דאלאר כדי צוריקצושטעלען די גאלד-וואלוטע

לאנדאן, 18. (ספ. טעל.) אנ׳ענגליש-אמעריקאנישע באנק גרופע האט פארגעלעגט דער יאפאנישער רעגירונג א קרעדיט פון 200 מיליאן מארק.

די יאפאנישע צייטונגען בעהויפטען, אז אין צוזאמענהאנג מיט דער הלואה וועט ביז צום 21. יאנואר צוריקגעשטעלט ווערען די געפאלענע גאלד-וואליוטע.

געשטארבען דער יוד.-פראנצ. שריפטשטעלער בלומענפעלד

פון פאריז איז מען מודיע, אז דארט איז פלוצלונג געשטארבען דער בעקאנטער יודישער פראנצויזישער שריפטשטעלער ל. בלומענפעלד.

מיט׳ן טויט פון ל. בלומענפעלד פערשווינדט איינער פון די ערשטע פראפעסיאנעלע יודישע זשורנאליסטען אין פראנקרייך. א פאריזער תושב שוין איבער 20 יאהר אין פאריז האט ל. בלומענפעלד מיטגעארבייט כמעט אין אלע יודישע און יודיש - פראנצויזישע צייטונגען, וועלכע זענען ערשינען אין משך פון די לעצטע יאהרען אין פאריז, ל. בלומענפעלד האט פיל פערדינסטען ביים בעקענען דאס פראנצויזישע פובליקום מיט דער יודישער ליטעראטור. ל. בלומענפעלד האט פיל יודישע ווערק איבערגעזעצט אויף פראנצויזיש און האט אויך אליין אנגעשריבען אויף פראנצויזיש פיל סקיצען און ערצעהלונגען פונ׳ם יודישען לעבען. ל. בלומענפעלד האט אויך פיל נעטון אויפ׳ן געביט פון בעקענען דאס יודישע פובליקום מיט דעם פראנצויזישען שריפטשטעלער. ל. בלומענפעלד האט איבערגעלאזען פיל פריינד אין די פראנצויזישע און יודישע קינסטלערישע קרייזען.

ל. בלומענפעלד לאזט איבער א יונגע געטרייע פרוי, וועלכע האט מיט א זעלטענער איבערגעבענהייט און צערטליכקייט אפגעהיט איהר מאן אין משך פון די לאנגע יאהרען קראנקהייטען און נישט זעהר גלענצענדער מאטעריעלער לאגע....

ל. בלומענפעלד איז געבוירען אין באטאשאן, רומעניען, אין יאהר 1889, זיין פאטער א חזן און שוחט, האט איהם געגעבען א שטרענג רעליגיעזע ערציהונג. נאך אין ישיבה האט בלומענפעלד זיך אויסגעלערנט דייטש און רומעניש און זיך אנגעהויבען בעקענען מיט דער אייראפעאישער ליטעראטור. צו 16 יאהר קומט בלומענפעלד קיין טשערנאוויץ, וואו ער בעזוכט דעם אוניווערזיטעט אלס פרייער צוהערער. צו 19 יאהר קומט ער קיין פאריז, וואו ער שטודירט פראנצויזישע שפראך, געשיכטע, פסיכאלאגיע, און פילאזאפיע, זייט 1917 ווערט בלומענפעלד מיטארבייטער פון פערשידענע פראנצויזישע טעגליכע צייטונגען און זשורנאלען, אין דער יודישער פרעסע דעביוטירט בלומענפעלד אין יאהר 1913 מיט אנ׳ארטיקעל איבער דעם בעריהמטען פראוואנסאלישען פאעט פרעדעריק מיסטראל. אין משך פון די יאהרען 1915 — 1919 דרוקט בלומענפעלד ארטיקלען און איבערזעצונגען אין פערשידענע יודישע צייטונגען, בלומענפעלד ארבייט מיט אין „היינט", ווילנער „טאג", „העפטען פאר ליטעראטור און קונסט", „ליטערארישע בלעטער". ער שרייבט דערהויפט איבער שריפטשטעלער און קינסטלער, ווי אויך קארעספאנדענצען פונ׳ם פראנצויזיש־יודישען לעבען.

ל. בלומענפעלד האט איבערזעצט אויף יודיש מאליערס „קארגען", פיער לואיס ראמאן „אפראדיט", ראמען ראלאנס „וועלף". און אויף פראנצויזיש א באנד פון שלום אש׳ס ווערק אויך די דראמע „גאט פון נקמה", אבאטאשוס „אין פוילישע וועלדער", א ראמאן פון א פערד גנב" (געדרוקט אין „הו־מאניטע"), פרץ׳ס „מסירה נפש", בערגעלסאנס „אין א פערגרעבטער שטאט", שלום עליכם׳ס אנ׳„עצה", א „דאקטאר".

בלומענפעלד האט אויך איבערגעזעצט פיל ליעדער פון יודישע שרייבער, און האט פערעפענטליכט פיל אייגענע נאוועלען, ערצעהלונגען און בילדער פונ׳ם יודיש־פראנצויזישען לעבען.

בלומענפעלד האט די לעצטע יאהרען מיטגעארבייט אין „ענטראנזשיאן", „קאמעדיא". ער האט אויך מיטגעארבייט אלס קארעספאנדענט אין ניו־יארקער „טאג", לאנ־אנער „צייט" און אנדערע צייטונגען.

אויך אין „פאריזער היינט" האט דער פערשטארבענער געדרוקט פערשידענע ארבייטען איבער דער פראנצויזישער ליטעראטור.

Dr. H. WOLKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
ספעציעל ארצט פאר הויט= און ווענערישע קראנקהייטען, מענער = שוועכע. אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען
נעמט אן פון 8-2 נ.מ. און פון 5-9 אוו.

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פראצאחניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, א.א.וו.: חמלאדקעס אויף פלאטפוסען, קונסטליכע פיס, נארסעטען א. ז. ח. עמפאנגט פון 5—7 אוו.
צוריק געקומען.

לאָדז. 19 נאָוועמבער 1929

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 19 נאָוועמבער 1929

מיניסטאָרען האַלטען פאַרלעזונגען

היינט דאַרף דער פּרעמיער־מיניסטער שוויטאַלסקי אין וואַרשא און דער יוסטיץ־מיניסטער אין קראָקא אַרויסטרעטען מיט פאַרלעזונגען, וואָס זאָלען ענטגילטיג אויפקלערען די שטעלונג פון דער רעגירונג צו די קאָנסטיטוציע־פּראָיעקטען, וועלכע ווערען אַזוי שטאַרק פאַרסירט דורך געוויסע פּאָליטישע קרייזען. אין איינגע בלעטער געפינט זיך אין צוזאַמענהאַנג דערמיט אַ פּיקאַנטער פּרט. אַז די אַרויסטרעטונג פון די מיניסטאָרען וועט פאָרקומען לויט'ן בפירוש'ען פערלאַנג פון סאַנאַציע־קלוב. דאָס לאָזט דענקען, אַז די רעגירונג האָט זיך ענטשלאָסען אויסצודריקען איהר סאָלידאַרישקייט מיט'ן קאָנסטיטוציע־פּראָיעקט, וועלכער איז אויסגעאַרבייט געוואָרען דורך פּראָפעסאָר מאַקאָווסקי און איז דורכ'ן דערמאָהנטען קלוב אַריינגעטראָגען געוואָרען אין סיים.

כל זמן ס'איז נישטאָ קיין אומצווייפעלהאַפטע ענונציאַציע פון דער רעגירונג, ווילט זיך גלויבען, אַז זי וועט זיך נישט פערבינדען מיט אַט דער געזעצגעבערישער פערזעהעניש, וועלכע האַלט נישט אויס נישט טעאָרעטיש, נישט פּראַקטיש קיין שום זאַכליכע קריטיק. דערצו וואָלט מען נאָך בעדאַרפט אויספּערטיגען ספּעציעלע מענשען אהן מאָרך און פון זיי צונויפשטעלען אַ סיים, כדי צו האָבען די האָפענונג, אַז עפּעס אַזוינס וועט דורך דער פאָלקס־פערטרעטונג אָנגענומען ווערען. וועגען דעם גיבען זיך מסתם אָפּ אַ דין וחשבון סיי די רעגירונג, סיי דער ב.ב.־קלוב.

ס'איז איבריג זיך אַריינצולאָזען אין די פּרטים פון דערמאָהנטען פּראָיעקט. מיר וועלען נאָר דערמאָהנען, אַז דער פּראָיעקט זעהט פאָראויס פאַר'ן פּרעזידענט דאָס רעכט צו העכערען — אויפ'ן סמך פון אַן אייגענער פעראָרדנונג, אָהן דער אַפּראָבאַטע פון סיים, אַלע שטייערען און אָפּצאָהלען אויף 10 פּראָצענט. דאָס בעציהט זיך נישט חלילה אויף אויסערגעוועהנליכע פאַלען, לאָמיר זאָגען, ביי אַ מלחמה־געפאַהר אָדער זאָל זיין, אַ טיילווייזער מאָביליזאַציע, נאָר גלאַט אַזוי לויט'ן אייגענעם איינזעהן. ווען די רעגירונג וועט איינגעפינען, אַז ס'וואָלט איהר צוניץ געקומען אביסעל מעהר געלד, ווי דאָס איז בעשטימט אין בודזשעט, וועט זי בעוועגען דעם פּרעזידענט אַרויסצולעגען נאָך 10 פּראָצענט שטייערן. וואָס אַהרט עס דען? דער בירגער דאַרף זיך נישט שפּילען און טראַכטען, נאָר צאָהלען, וויפיל מען הייסט.

צי איז דען מעגליך, אַז די רעגירונג זאָל זיך מיט אַזאַ פּראָיעקט סאָלידאַריזירען? אַזוי ווי אַזאַ פּראָיעקט האָט קיין שום שאַנסען נישט אָנגענומען צו ווערען דורכ'ן סיים, הייסט עס, אַז די רעגירונג וואָלט דעם פּראָיעקט אַליין געמוזט אַוועקוואַרפען. צי קאָן מען זיך פאָרשטעלען אַזאַ האַנדלונג?

דאָס, וואָס נויטיגט זיך אין אויסבעסערונג, דאַרף אויסגעבעסערט ווערען, אָבער דער פּרינציפּ מוז בלייבען: דעמאָקראַטיזם, אויפריכטיגער און פאָלער מוז בלייבען דער פונדאַמענט פון דער מלוכה. און דער צווייטער פּרינציפּ. מ'מוז האָבען דעם פולען צוטרוי צום געזונדטען פערשטאַנד און לעבענס־אינסטינקט פון פאָלק. ס'וואָלט גוט געווען סיי פאַר דער רעגירונג, סיי פאַר דער געזעלשאַפט, ווען די פאָרשטעהער פון דער רעגירונג וואָלטען אין זייערע אַרויסטרעטונגען זיך אָנערקענט צו די דאָזיגע פּרינציפּען.

נ. ד.

—=:8:=—

וויטערע אומרוהען אין די פּראַגער הויכשולען

פּראַג, 18 (אַטע) מאָנטאָג פאַרמיטאָג איז אין דייטשען אוניווערזיטעט אין פּראַג געקומען צו אומרוהען. די דייטשע סטודענטען האָבען פערטריבען די יודישע סטודענטען פון כעמישען אינסטיטוט און דאָן אויך פון דעם אַנאַטאָמישען אינסטיטוט.

עס איז געקומען צו געשלעגען, בעת וועלכע עס זענען געווען עטליכע פערוואונדעטע.

די טשעכישע פּאָליציי האָט אינטערווענירט און האָט איבערגעטרעטען דעם אַקאַדעמישען באָדען. די פּאָליציי האָט געפּרובט צו פערטרייבען די דייטשע סטודענטען, עטליכע פון זיי זענען אַרעסטירט געוואָרען.

פּראַג, 18 (ספּ. טעל.) צוליב די פאַרפאַלען אין דייטשען אוניווערזיטעט איז אויך די דייטשע טעכנישע הויכשולע אין פּראַג געשלאָסען געוואָרען. דורכ'ן דעקאַנאַט ביז דינסטאָג אין אָווענט.

אַ יודיש מיידעל — די גרעסטע שפּיאָנקע אין וועלט־קריג

די געשיכטע פון „מאַדמואַזעל דאָקטאָר", וואָס לייענט זיך ווי דער שפּאַנענדסטער ראָמאַן

1.

דער שיקזאַל פון דער האַוינער פרוי איז פאַנטאַסטיש. איהר ענדע איז אויך מענשליך ערשיטערענד־טראַגיש:

אין דער צייט פון קריג זענען אומגעגאַנגען וועגען איהר פערשידענע לעגענדעס. די פראַנצויזישע רעגירונג האָט בעשטימט אַ פּרעמיע פון אַ האַלבען מיליאָן פראַנק פאַר איהר קאָפּ. די אויסלענדישע צייטונגען זענען געווען פול מיט אמת'ע און אויסגעטראַכטע מעשיות וועגען איהר, אָבער לאָ די, וואָס מען האָט זי נישט געקענט כאַפּען, ואַט מען אפילו איהר ריכטיגען נאָמען ביז צום סוף פון קריג נישט געוואוסט. זי איז געווען בעקאַנט אין דעם פראַנצויזישען שפּיאָנאַזש אונטער דעם נאָמען: „מאַרמואַזעל דאָקטאָר", — זי איז געווען בעוואוסט אַלס אַן אומגעוועהנליך קלוגע און שעהנע פרוי. אויך נאָך דעם קריג האָט מען וועגען דער האַוינער לעגענדאַרישער פרוי ווייניג געוואוסט אפילו אין דייטשלאַנד. עס איז נאָר געווען בעקאַנט, אַז זי לעבט און פיהרט אַ שרעקליך לעבען אַלס אַן אומהיילבאַרע מאָרפיניסטקע. ערשט לעצטענס זענען אין דייטשלאַנד ערשינען איינגע ערנסטע אָפּהאַנדלונגען וועגען דעם שפּיאָנאַזש אין וועלט־קריג, און פון די דאָזיגע ווערק דערוויסען מיר זיך אויך וועגען דער לעבענס־געשיכטע פון אַט דער לעגענדאַרישער „מאַראַמואַזעל דאָקטער" און איהר אומגעוועהנליכען גורל, וואָס איז געווען שפּאַנענדער פון יעדען שפּאַנענדען ראָמאַן. אַ לעבען פון אַזוי פיל טאַפּפערקייט און געפאַהרען, פון אַזוי פיל געניאַלע איינפאַלען און דעמאָנישען מוט, אַזאַ לעבען איז אַ זעלטענהייט. און דער עיקר, וואָס אַט די „מאַראַמואַזעל דאָקטער" איז געווען נישט סתם אַזוי אַ שפּיאָנין, נאָר אַ פערזענליכקייט. אַן אומגעוועהנליך בעגאַבטע פערזענליכקייט, און זי האָט געדינט דעם שפּיאָנאַזש נישט צוליב געלד און אויך נישט צוליב פּאַטריאָטיזם, נאָר ווייל דערצו האָט זי געטריבען איהר גורל און איהר אומרוהיג בלוט. און הגם שפּיאָנאַזש איז אַ שמוציגע העסליכע מלאכה מוז מען מיטפיהלען מיט דער האַזיגער אומגעוועהנליכער שפּיאָנין צוליב איהר גרויסען מוט און איהר טראַגישען גורל. פאַר דעם יודישען לעזער האָט דאָס לעבען פון דער געניאַלער שפּיאָנין נאָך אַ בעזונדערען אינטערעס, ווייל ווי עס שטעלט זיך איצט אַרויס, איז זי געווען אַ יודישע טאָכטער, אַנאַ לעסער מיט איהר אמת'ען נאָמען, אַ טאָכטער פון אַ רייכען יודישען אַנטיקוואַריער אין בערלין. געוויסע יודישע קרייזען, וואָס האָבען ליב צו שטאָלצירען מיט יודישען פּאַטריאָטיזם אין דער צייט פון דער וועלט־מלחמה, וועלען מסתמא נישט פערזאַמען אַריינצושטעלען אין נרן אַנאַ לעסערס געניאַלע שפּיאָנאַזש־טעטיגקייט, וועלכע איז ווירקליך געווען פון אומגעהויערען נוצען פאַר דער דייטשער אַרמיי.

אַנאַ לעסער איז געקומען צום שפּיאָנאַזש דורך ליבע. זי האָט געהאַט דאָס אומגליק צו 16 יאָהר זיך צו פערליבען אין אַ יונגען אָפיציר, האַופּטמאַן פאָן ווינאַנקי, דאָס יונגע מיידעל האָט געבויערען אַ טויט־קינד, די עלטערען איהרע האָבען זי אַרויסגעוואָרפען פון דער היים און אַנאַ לעסער האָט אַ צייט לאַנג געלעבט פון דעם געלד, וואָס דער געליבטער פלעגט איהר געבען, אָבער דאָ קומט אַ קאַטאַסטראָפע אויך אויף דעם יונגען אָפיציר, וועלכער איז ווירקליך געווען ערנסט און טיף פערליבט אין דעם יודישען מיידעל; ער פערפלאָנטערט זיך אין שולדען, אויך פון זיין פאַמיליע קריגט ער נאָר אַ גאַנץ קליינע סומע מאָנאַטליך, און דער קאָמאַנדיר שטעלט דעם יונגען ווינאַנקי אַן אולטימאַטום: אָדער ער מוז דעקען די חובות, אָדער זיך אָנגעבען אין דימיסיע, ווייל באַנקראָטירען איז נעגען דער אָפיצירען־עהרע. ווינאַנקי איז פערצווייפעלט, ער ווענדעט זיך נאָך אַן עצה צו זיינעם אַ פריינד, וועלכער דינט אין גרויסען גענעראַל־שטאַב. יענער שיקט איהם צו אַ געוויסען מאַטהעריוס, וועלכער פערוואַלטעט מיט אַ ביוראָ אין בערלין, די דאָזיגע ביוראָ איז אויסערליך אַן אויטאָמאָביל־געזעלשאַפט, באמת אָבער איז עס די צענטראַלע פון דייטשען שפּיאָנאַזש. מאַטהעריוס איז אַ קליינער, דאַרער מאַן, ער רעדט קורץ און שאַרף. אָהן לאַנגע הקדמות זאָגט ער צו דעם יונגען אָפיציר: אַלזאָ, נאָך היינט אין אָווענט פאָהרט איהר קיין פּאַריז און ווענדעט זיך צו דער און דער פירמע. דער אַדרעס פון דער פירמע איז אָנגעשריבען דאָ אויף אַ צעטעל, דעם אַדרעס לערנט איהר אויף אויסווענדיג. דעם צעטעל פערניכטעט איהר. דער שעף פון דער האַזיגער פירמע שטעהט מיט אונז אין פערבינדונגען, מיט איהם מוזט איהר זיך זעהן און אויספיהרען פאַלגענדען אויפטראַג....

דער פערצווייפעלטער יונגער אָפיציר פערשטעהט גלייך, אין וואָס עס האַנדעלט זיך, אָבער ער האָט קיין אַנדערע ברירה נישט. ער איז מסכים צו ווערען אַ שפּיאָן, ווינאַנקי פאָהרט קיין פּאַריז, טרעפט זיך מיט דעם שעף פון דער „פירמע", ה. ה., מיט דעם אָנפיהרער פון די דייטשע שפּיאָנען אין פראַנקרייך, פּיסאַר, אַ פראַנצויז. און ער פיהרט אויס זיין אויפטראַג גלענצענד. ביי דער צווייטער רייזע נעהמט ער מיט זיין געליבטע, וועלכע ווייס פאַרלויפיג נישט, מיט וואָס איהר געליבטער בעשעפטיגט זיך איצט. נאָך אַן אינערליכען קאַמף מיט זיך און אַ לאַנג בעשליסט ווינאַנקי אויסצוזאָגען דער געליבטער דעם גאַנצען אמת. זי בעקומט היסטעריקע, וויינט און קלאָגט. איז עטליכע טעג קראַנק, אָבער ענדליך בערוהיגט זי זיך. זי ווערט ווינאַנקיס מיטהעלפערין. ביי דער נאָהענטסטער רייזע קיין פראַנקרייך האָט ווינאַנקי דעם אויפטראַג אויסצופאָרשען די נייע פערשאַנצונגען פון די פראַנצויזען ביי די פאָרטען פון מאָאַס, און דאָ ענטדעקט ווינאַנקי צו זיין גרויסער פרייד, אַז זיין געליבטע, וועלכע רעדט פראַנצויזיש ווי אַן עכטע פראַנצויזין, בעזיצט די פעהיגקייט ליכט צו פּלוידערן מיט אַלערליי מענשען, מיט פּויערים, באַהן־בעאַמטע, קאָנדוקטאָרען, און אַלע זענען פון איהר גלייך בעגייסטערט, אַלע האָבען צו איהר דעם גרעסטען צוטרוי און פּלוידערן אויס אַלץ. וואָס דאָס יונגע שעהנע מיידעל וויל וויסען. עטליכע וואָכען נאָכאַנאַנד וואַנדערן זיי צוזאַמען, נאַטירליך מיט פאַלשע פּעסער, געקליידעט אַלס וואַנדערער. איינמאָל ביינאַכט אין אַ קליינעם האָטעל אין אַ פראַנצויזישען דאָרף וועקט אַנאַ איהר געליבטען. „מיר ווערען פערפאָלגט". רוימט זי איהם איין אין אויער. אויף מאָרגען פאָהרען זיי שנעל אָפּ קיין שאַרלעוויל און קויפען דאָרט קאַרטען קיין קעלן, און אַ פערטעל שעה אַרום געהט אָפּ דער צוג, אָבער דאָ ענטדעקט אַנאַ צו איהר שרעק איינעם אַ מאַן, וועלכען זי האָט די לעצטע וואָכען עטליכע מאָל געזעהען און איהם אויסגעפּרענט. דאָס מאָל איז ער געווען אָנגעטאָן אַלס אַ וואַלד־היטער. איצט טראָגט ער אַ מוסטער־האַפטען עלעגאַנטען אָנצוג. זי בעגרייפט באַלד, אַז דער מאַן איז אַליין אַ שפּיאָן, אַז ער וואַרט דאָ אָפּ. צום גליק שטעהען אַנאַ מיט איהר געליבטען צופעליג הינטער אַ פּאָסט־וואַגאָן, דער פערדעכטיגער מאַן זעהט זיי נישט. שטום נעהמט אַנאַ דאָן איהר געליבטען ביי דער האַנד און ביידע זעהען, ווי אַזוי יענער מאַן רעדט מיט נאָך פינף אַנדערע, גיט זיי אָפּ בעפעהלען, די גרופּע צוטיילט זיך, צוויי פון זיי האַלטען שטיל די וואַך נעבען דעם בעאַמטען, וואָס קאָנטראָלירט די קאַרטען. דאָ נעהמט אַנאַ אָן אַ שנעלען בעשלוס. זי רוימט איין אַ פּאָר ווערטער דעם געליבטען און דאָן לויפט זי שנעל און האַסטיג דירעקט צו צו די אַגענטען, וואָס שטעהען אויף דער וואַך ביים אויסגאַנג פון דעם וואָקזאַל, „שנעל", „שנעל", זאָגט זי צו זיי שטיל אויף דעם אויער, „איך בין אַן אַגענטין, מען שיקט מיך צו אייך, דאָרט אַרעסטירט מען אַ דייטשע שפּיאָנין מיט איהר געליבטער, זיי שטעלען אַ ווידערשטאַנד — שנעל, שנעל!" די ביידע אַגענטען זאָגען „מערסי" און לאָזען זיך שנעל צו דער צווייטער זייט פון פּעראָן און אין דעם מאָמענט געהט אַנאַ מיט איהר געליבטען לאַנגזאַם אַריבער דורך דעם פּעראָן אויף דער צווייטער זייט, שפּרינגען אַריין אין אַן אויטאָמאָביל און פערשווינדען. זיי קומען אין אַ דאָרף, פון דאָרטען וואַנדערן זיי עטליכע שעה צופוס און נאָך אין דעמזעלבען טאָג גנב'ענען זיי זיך דורך די בעלגישע גרענעץ.

(המשך מאָרגען).

די מערקווירדיגע קאַריערע

פון יודישען פילם=מאַגנאַט וויליאַם פאָקס

וויליאַם פאָקס!

וועלכער מענש, וועלכער איז נאָר אַמאָל געגאַנגען אין אַ קינאָ־טעאַטער האָט נישט געהערט דעם נאָמען וויליאַם פאָקס?

איצט ווערט איבער גאַנץ אַמעריקאַ אַזוי גוט ווי אין יעדער ווינקעלע פון דער וועלט, וואו פילמס ווערען נאָר געוויזען, געפייערט דער זילבערנער יובל פון די וויליאַם פאָקס־טעאַטער־אונטערנעהמונגען פון וועלכע ער, וויליאַם פאָקס, איז דער אייגענטימער און לייטענדער גייסט.

די קאַריערע פון וויליאַם פאָקס לייענט זיך ווי אַ שפּאַנענדער ראָמאַן. אויפגעצויגען אויף דער ניו־יאָרקער איסט סייד, אַ קינד פון אָרימע יודישע עלטערען, און בעת ער האָט פערקויפט צייטונגען אויף די גאַסען אום אַרויסצוהעלפען זיין פאַמיליע, האָט מען זיכער זיך נישט געקאָנט פאָרשטעלען, אַז אָט דער וויליאַם וועט אַמאָל ווערען איינער פון די סאַמע גרעסטע פילם־מאַגנאַטען, אויב נישט דער גרעסטער אין דער וועלט.

אָבער נאָך אַלס קינד, ווען ער האָט פערקויפט צייטונגען און שפּעטער אַלס יונגערמאַן אַרבייטענדיג אין אַ שניידער־וואַרשטאַט, האָט איהם געצויגען צום טעאַטער און ווען מען פלעגט איהם מאַכען פאַרוואורפען סיי אין דער היים, סיי אין וואַרשטאַט, פאַרוואָס ער גיט אַוועק אַזוי פיל צייט אויף טעאַטער, פלעגט זיין ענטפער זיין: איך וועל נאָך אַמאָל האָבען אַן אייגענעם טעאַטער".

מען האָט פון איהם געלאַכט און מען האָט נאָך מעהר געלאַכט פון איהם ווען ער האָט געקאַרגט און געשפּאָרט פון זיינע פערדינסטען און צוזאַמענגעקליבען 600 דאָלאַר. לייענדיג פון פריינד נאָך טויזענד דאָלאַר. האָט ער מיט 16 הונדערט דאָלאַר געקויפט אַ „לאָן" ערגעץ וואו אויף בראָדוויי, מיט דעם צוועק צו ווייזען דאָרטען קינאָ־בילדער.

דאַן, מיט 25 יאָהר צוריק, האָט מען ווייניג געהאַלטען פון קינעמאַטאָגראַף, און נאָך ווייניגער פון דעם יונגעל, וועלכער האָט זיך איינגערעדט, אַז ער וועט איבערקעהרען אַ וועלט מיט אָט די שאָטען־בילדער.

דאָס טעאַטערל, וועלכען ער האָט אָפּגעקויפט אויף בראָדוויי האָט געהאַט 146 פּלעצער. איינטריט איז געווען 5 סענט און ווען דער טעאַטער איז געווען פול האָט מען געקאָנט אַריינעמען בלויז אַ האַלב דאָלאַר, אָבער ווען ער האָט געקויפט דעם טעאַטערל איז ער נישט געווען פול. די ערשטע נאַכט, פון זיין בעלעבאָס־ווערען, איז דער טעאַטער געווען געפילט מיט זיינע קרובים און פריינד. די צווייטע נאַכט איז דער טעאַטערל געווען אינגאַנצען ליידיג, ווייל אויך זיינע קרובים און פריינד האָבען שוין מעהר נישט געוואָלט קומען. דאָס האָט אָבער דעם יונגען פאָקס נישט אָפּגעשראָקען.

דער עולם האָט נישט געוואָלט קומען. דער עולם האָט נישט געגלויבט דאַן, אַז בילדער קאָנען זיך בעוועגען און קיינער האָט נישט געוואָלט איינשטעלען פינף סענט צו איבערצייגען זיך אויב בילדער קאָנען זיך טאַקע בעוועגען. מען קאָן זיך פאָרשטעלען ווי ווייניג דער עולם האָט דאַן געגלויבט אין פילם. לויט אַ סטאַטיסטישען בעריכט וואָס די רעגירונג האָט דאַן פעראָפענטליכט, אַז איבער גאַנץ אַמעריקאַ האָבען דאַן בלויז 50.000 מענשען בעזוכט די קינאָס, היינט־צו־טאָג ווערען די קינאָס בעזוכט פון 25 מיליאָן מענשען טעגליך — אַביסעל אַ אונטערשיד.

וויליאַם פאָקס האָט געהאַט פאַר זיך אַ שווערע אויפגאַבע — צו בעווייזען דעם עולם, אַז בילדער קאָנען זיך יאָ בעוועגען, און ער האָט עס בעוויזען! דער בעסטער בעווייז איז, אַז אין פערלויף פון קנאַפּע פינף יאָהר צייט האָט איהם אָט דער טעאַטערל אַריינגעבראַכט 250.000 דאָלאַר און אין פערלויף פון די פינף יאָהר צייט האָט ער שוין געהאַט נאָך צוואַנציג טעאַטערס.

און דאָ האָט זיך אָנגעפאַנגען זיין קאַריערע אויף אַן אמת'ן אַלס פילם־מאַגנאַט. אין פערלויף פון די פינף יאָהר צייט איז שוין קינאָ געוואָרען פּאָפּולער. עטליכע קאָמפּאַניעס האָבען זיך שוין בעגרינדעט אויסצואַרבייטען פילמען אויף אַ מעהר אָדער ווייניגער גרעסערן שטייגער און איין פילם־קאָמפּאַניע האָט געהאַט דאַן דעם מאָנאָפּאָל אויף צו פונאַנדערטיילען די בילדער איבער די פערשידענע טעאַטערס. די קאָמפּאַניע האָט געוואָלט דיקטירען, וועלכע און וויפיל בילדער מען זאָל ווייזען אין אַ טעאַטער.

פאָקס האָט זיך אָבער נישט געלאָזט דיקטירען און וויליאַם פאָקס האָט אָנגעפאַנגען אַ קאַמף, אין וועלכער ער האָט געשטעלט אין געפאַר זיין גאַנצע קאַריערע און זיין פערמעגען וועלכען ער האָט שוין צוזאַמענגעקליבען ביז דאַן.

דריי יאָהר צייט האָט דער קאַמף געדויערט

(ווייטער זעה 6־טע זייט).

ניער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

ניער פאלקסבלאט

19 נאוועמבער דינסטאג
טז מרחשון תר"צ
זון־אויפגאנג 6.55
זון־אונטערגאנג 3 44

די עקזאמענס־פראגע

אויף דער פלענאר־זיצונג פון דער האנדווערקער־קאמער

אויף דער פרייטאגדיגער זיצונג פון דער האנדווערקער־קאמער האט ה' שווארצבערג בעת'ן בעהאנדלען די פראגע וועגען עקזאמענס פאר מייסטער, פארגעשלאגען, אז די האנדווערקער, וואס פיהרען איצט ווארשטאטען, אדער די וואס וועלען איצט דארפען אונטערליגען אנ'עקזאמען, זאלען בעפרייט ווערען פונ'ם טעארעטישען עקזאמען, וועלכער דארף פארקומען אין דער פוילישער שפראך און דארף לויט'ן רעגולאמין, דויערן פון 1 ביז 3 שעה. דאגעגען האט ער פארגעשלאגען, אז פאר זיי זאל גענינענד זיין בלויז דער פראקטישער עקזאמען. נאך א וכוח, וואס האט זיך ארום דער פראגע ענטוויקעלט איז בעשלאסען געווארען די פראגע איבערגעבען דער פערוואלטונג פון האנדווערקער־קאמער.

בעת דער פראגע וועגען בעשטימען די עקזאמינער־קאמיסיעס האט ה' כאנדראווסקי געפאדערט, אז די צאהל יודישע מיטגלידער פון די קאמיסיעס זאל פערגרעסערט ווערען. מ'האט דערויף אנגעוויזען, אז אין יעדע עקזאמינער־קאמיסיע זענען בעשטימט געווארען צו 10—15 מיטגלידער, בעת עקזאמינירען וועלען בלויז 3. און ווי צווישען די מיטגלידער פון די קאמיסיעס זענען פערהאן צו 2—3 יודען וועלען זיי קענען בעשטימט ווערען צו יעדען עקזאמען, זיי וועלען נאר מוזען אינטענסיווער ארבייטען. דאך איז לויט דער פאדערונג פון די יודישע מיטגלידער בעשלאסען געווארען אז די קאמיסיעס וועלען האבען קאאפטאציע רעכט און אזוי ארום וועלען אין די קאמיסיעס נאך קענען צוקאאפטירט ווערען עטליכע יודען.

די מיטגלידער פון דער האנדווערקער־קאמער מוזען היטען די אינטערעסען פון די יודישע האנדווערקער בעצייטענס. ס'איז לייכטער גלייך ביים אנהויב עפעס אויסצופועלן, איידער שפעטער צו פעריכטען נאכהער, ווי מ'האט עפעס פערנאכלעסיגט.

פאבריק־מייסטער מאכט שענדליכע פארשלאגן ארבייטערינס

ער ווערט דערפאר ארויסגעווארפען פון פאבריק

(ו) אין דער פאבריק פון די ברידער טייטעלבוים אויף גדאנסקע גאס איז געווען בעשעפטיגט אלס פאבריק־מייסטער אין דער וועבעריי ה' הערמאן קאהל.

קאהל האט זיך בעצויגען ברוטאל צו די ארבייטער געטשעפעט די ארבייטערינס, געשלאגען און איינינע פון די ארבייטערינס געמאכט שענדליכע פארשלאגען און דערפאר וועט ער זיי שטעלען אויף א בעסערער ארבייט.

ווען דער מייסטער האט אנגעהויבען צוצושטעהען צו א געוויסע אלנא לעהמאן, און יענע האט זיך אנגעזאגט נאכצוקומען זיינע שענדליכע פערלאנגען האט ער זי ארויסגעווארפען פון דער פאבריק און אפגעזאגט פון פאסטען.

די ארבייטער האבען זיך אנגענומען דעם מיידעלס עולה און אלס פראטעסט ארויסגעווארפען דעם מייסטער קאהל פון פאבריק און פערשטרייקט פאר'ערגנדיג מען זאל אפזאגען דעם מייסטער.

די פערוואלטונג פון דער פאבריק האט איבערגעגעבען דעם ענין אין ארבייטס־אינספעקטאריאט. בעת דער ארורכגעפיהרטער אויספארשונג האט זיך ארויסגעוויזען, אז קאהל האט ווירקליך זיך אויפגעפיהרט נישט הערלאזאר. די פירמע האט צוליב דעם צוריקגענומען צו דער ארבייט די לעהמאן און אפגעזאגט דעם מייסטער.

קאהל איז געבליבען אונצופרידען מיט דעם אויסגאנג פון דעם ענין און איינגעקלאגט אין שטעטישען געריכט די ארבייטערינס לעהמאן, שמיצקע און יאנישעווסקא פאר רכילות.

אין שטעטישען געריכט איז דער פראצעס נעכטען בעהאנדעלט געווארען.

א גאנצע רייה עדות בעשטעטיגען די שולד פון קאהלען. דאס געריכט האט פריינעשפראכען די דריי אנגעקלאגטע און צוגעמשפט קאהלען צו בעצאהלען 50 זל. געריכטס קאסטען.

ארעסטירט עטליכע באנדיטען

וועלכע האבען געוואלט בעראבעווען א לאנדווירט

איינער פון די באנדיטען איז געווען פערקליידעט פאר א פרוי

(—) דער איינוואוינער פון דארף מיסאדלא נעבען ראגאו סט. לאכניצקי האט פערקויפט א נחלה פאר 24 טויזענד זלאטעס. די פארמאליטעטען פון דער קניה זענען דורכגעפיהרט געווארען עהערנעכטען ביים נאטאריוש אין סקערניעוויץ.

ווען לאכניצקי איז אוועק פון נאטאריוש, האבענדיג ביי זיך די געלד־סומע, האבען איהם נאכגעשפיאנירט עטליכע באנדיטען מיט'ן ציל דאס געלד צוצורויבען. ווי ס'האט זיך שפעטער ארויסגעשטעלט, איז איינער פון די באנדיטען געווען פערקליידעט פאר א פרוי. אט די „דאמע" איז גלייכצייטיג מיט לאכניצקי'ן געקומען אין דארף אריין און געבעטען ביי איינעם פון די פויערים מ'זאל „איהר" לאזען איבערנעכטיגען. דאס איז איהר ערלויבט געווארען.

ביינאכט האבען די שטוב מענשען בעמערקט, אז די פרוי איז גאר קיין פרוי נישט. די זאך איז זיי אויסגעקומען שטארק פערדעכטיג און זיי האבען שטילערהייט אלארמירט פאליציי. די אנגעקומענע פאליציי האט פעראורדענט נישט צו מאכען קיין גערודער און אפווארטען אויפ'ן ווייטערדיגען, און ווירקליך, אין א קורצער צייט ארום איז אין דארף אנגעקומען אנ'אויטא, אין וועלכען עס האבען זיך געפונען 4 בעוואפענטע פערזאן. מ'האט זיי אלעמען פערהאלטען און שוין די ערשטע אויספארשונג האט בעוויזען, אז דער ציל פון די חברה־לייט איז געווען צו בעראבעווען דעם לאנדווירט, וועלכער האט געהאט פערקויפט זיין גוט.

אלע באנדיטען זענען ארעסטירט און אפגעפיהרט געווארען קיין סקערניעוויץ.

אונטערשיד פון הורט און דעטייל־האנדעל

(2) אין צוזאמענהאנג מיט'ן פראיעקט פון פינאנץ־מיניסטעריום וועגען נאוועליזירען דאס געזעץ וועגען אומזאץ־שטייער, וועלכער זעהט פאר אנדערע הנחות פאר הורט־האנדעל און אנדערע פאר דעטייל־האנדעל, איז כדאי צו וויסען, וואס ווערט אנגערופען הורט, אדער דעטייל־האנדעל.

דער הורט־האנדעל בעשטעהט אויף פערקויפען סחורות אין גרויסע פארטיעס אנדערע סוחרים אדער אינדוסטריעלער. דעטייל־האנדעל בעשטעהט אין פערקויפען קליינע קוואנטומס סחורה צו קליינע סוחרים, אדער קאנסומענטען.

שוין טאקע צייט געווען

(2) נעכטען האט די פינאנץ־קאמער בעקומען א צירקולאר פון פינאנץ־מיניסטעריום וועגען פערגרעסערן די צאהל קאסעס, כדי ווי אמשנעלסטען צו ערלעדיגע[ן] די צאהלער.

גלייכצייטיג האט דאס מיניסטעריום בעאויפטראגט, אז די בעאמטע, וואס ווערען צוגעטיילט צו דער דאזיגער עקספאזיטור זאלען זיין גענוי בעקאנט מיט די געזעצען און זאלען קענען געבען אויספיהרליכע ערקלערונגען די שטייער־צאהלערס.

פארלעזונג פון אינערן־מיניסטער סקלאדקאווסקי

(—) אויף דער איינלאדונג פון וואיעוואודקער־קאמיטעט פון דער ליגע פאר דער גרויסמאכטענטוויקלונג פון פוילען, וועט קומענדיגען מאנטאג 6 א זייגער אין אווענד דער אינערן־מיניסטער סקלאדקאווסקי, האלטען א פארלעזונג א.ד.ט. „די פראדוקטיווע ארבייט פון די זעלבסטפערוואלטונגען אין מאדערנעם פוילען".

איינלאדונגען צו דער פארלעזונג קען מען בעקומען אין סעקרעטאריאט פון דער ליגע צווישען 7 און 9 אין אווענד פון 20. נאוועמבער אן, דער סעקרעטאריאט געפינט זיך אויף אל. קאשטשושקי 17.

פראטעסט געגען דער „עגלה"

זונטאג אין אווענד איז אין קליינהענדלער־פעראיין, פיעטריקאווער 6, פארגעקומען א פראטעסט־פערזאמלונג נעגען איינפיהרען די "עגלה" דורכ'ן מאגיסטראט. דער פרעזעס טאסק שילדערט די לאגע פון די קליינהענדלער, וועלכע ווערען רואינירט צוליב דעם איצטיגען קריזיס, וואס עס לעבט איבער דאס קליינהענדלערטום, און נישט גענוג וואס מען האט איבערצוקעמפען די יעצטיגע שווערע לאגע, וויל דער מאגיסטראט איינפיהרען די „עגלה", וועלכע וועט צונעמען אין לאגער דאס לעצטע ביסעל האב און גוטס. אויך איז בעשלאסען געווארען זיך צו ווענדען צו דער „איזבא האנדלאווא" איינצופיהרען א מעהרערע צאהל קאנצעסיעס פאטענטען פאר'ן קליינהענדלער.

פרייזען פון געבעקס

(מ) אונטער'ן פארזיץ פון לייטער אנקערשטיין איז פארגעקומען א זיצונג פון דער קאמיסיע וועגען פעסטשטעלען דעם פרייז פון געבעקס. די זיצונג איז צונויפגערופען געווארען אויף דער פאדערונג פון דער גרופע פראדוצענטען.

די פארשטעהער פון די פראדוצענטען זענען ארויסגעטרעטען מיט דער פאדערונג צו העכערען דעם פרייז פון ווייס ברויט פון 40 גראשען ביז 45 גראשען אויף א קילא, ראזאווע ברויט פון 35 גראשען אויף 38, זעמעל פון 1,05 אויף 1,15.

דער מאגיסטראט וועט וועגען דעם אנגעהמען אנ'ענטגילטיגען בעשלוס אויף דער נאהענטסטער זיצונג פון מאגיסטראט.

געענדיגט די ברוק־ארבייטען

(מ) שבת איז פערענדיגט געווארען דער סעזאן פון די שטאטישע ברוק־ארבייטען. אינגאנצען זענען אין היי־יעהריגען סעזאן ברוקירט געווארען 6 קילאמעטער גאסען.

קאנפערענץ אין מאגיסטראט וועגען טשאסטעס

(ב) אונטער'ן פארזיץ פון וויצע־פרעזידענט ראפאלסקי, ביים אנטייל פון די פארשטעהער פון די צוקער־בעקער־צעכען און די בעקערס, איז פארגעקומען א קאנפערענץ אין דער פראגע וועגען פונאנדערגרעניצען די רעכט פון אויספאקען קאנדיטאר ארטיקלען ביים פיהרען בעקער־אינדוסטריע אדער קאנדיטאר־אינדוסטריע.

די קאנפערענץ איז צונויפגערופען געווארען אויף דער פאדערונג פון קאנדיטאר־צעך צוליב דעם, וואס פיל בעקערס באקען אויס קאנדיטאר־ארטיקלען, וואס איז אין סתירה צו דעם צעכען־געזעץ, וועלכער גרעניצט פונאנדער די דאזיגע צוויי פאכען.

ס'איז בעשלאסען געווארען, אז ביידע פעראינטערעסירטע צדדים זאלען אויסארבייטען א ליסטע פון ארטיקלען, וועלכער יעדער צד קען באקען, נאכדעם וועט דער אינדוסטריע־אמט ארויסגעבען די געהעריגע פעראררנונג.

אונטער די רעדער פון צוג

(—) נעכטען ביינאכט איז די שיכורע מריא וויטשאק פון סטארא ווארשאווסקא 25 אריבערגעגאנגען דורך דער באהן־ליניע. אין דעם מאמענט איז אנגעקומען א פאסאזשיר־צוג און ווילטשאק איז ארונטערגעפאלען הינטער דער באהן, וועלכע האט ביי דער אומגליקליכער אפגעשניטען די לינקע האנד. אין א שווערען צושטאנד האט מען זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: וואיטשיצקי, (נאפיורקאווסקא 27). דאנעלעצקי, (פיעטריקאווער 127). ב. אילניצקי, (וואלטשאנסקא 37). ליינוועבער, (פל. וואלנאשטשי 2). הארטמאן, (מלינארסקא 1) און קאהאנע, (אלעקסאנדראווסקא 80).

אויך די פילטערס מוזען זיין אין ארדנונג

(מ) אין פיל הייזער אויף פעטריקאווער גאס זענען די הייזער נאר טיילוויז קאנאליזירט געווארען (דאס טויער און די טראטוארען).

אין די דאזיגע הייזער מוזען די פילטערס ארבייטען ריכטיג און דארפען געהאלטען ווערען אין א צושטאנד, וועלכער ענטשפרעכט די פארשריפטען אין דער היגיענע.

אויב די פילטערן וועלען נישט געהאלטען ווערען אין ארדנונג, וועלען די הויז־בעזיצער צוגעצויגען ווערען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט און די פיאלאגישע פילטערן וועלען פערחתמט ווערען.

געקומען אויף א לויה צו א לעבעדיגע

א טרויעריגער טעות

אנ'ארבייטערין פון דער שטרימפ־פאבריק שלעזינגער, זשעראמסקי 31, א געוויסע אננא ק. פון סקלאדאווע 32 איז מיט עטליכע טעג צוריק שווער קראנק געווארען.

דערוויל האט זיך אין דער פאבריק פערשפרייט א קלאנג, אז אננא איז געשטארבען. די קאלעזשאנקעס פון דער פאבריק האבען אנגעהויבען זאמלען אויף א קראנץ. דער בלומען־קראנץ איז געקויפט געווארען, וועלכען די דעלעגאטקעס פון דער פאבריק האבען אוועקגעטראגען אין דער וואוינונג פון דער „פערשטארבענער".

ס'איז זיך לייכט פארצושטעלען זייער פערוואונדערונג, ווען זיי האבען די געשטארבענע געטראפען ליגען אין בעט. באלד דערויף האבען אנגעהויבען אנצוקומען די ארבייטער צו דער לויה. דער דאזיגער פאל האט אזוי שטארק געווירקט אויף דער קראנקער, אז זי האט בעקומען א שווערען נערווען־אנפאל.

פון האנדעלס־געריכט

(2) די האנדעלס־אפטיילונג ביים קרייז־געריכט האט בעטראכט פאלגענדע פראצעסען: די פירמע צאלעל, ליכטענשטיין און ציטרין האבען אריינגעטראגען א ביטע אין געריכט וועגען ערקלערען אנ'אופגעלאשטש דער פירמע הערש גאלדשטיין און עמאנועל קראוסקאפ, בוימוואלפאבריקאנטען, פיעטריקאווער 31.

דאס געריכט איז נאכגעקומען די ביטע און ערקלערט אנ'אופגעלאשטש דער פירמע גאלדשטיין און קראוסקאפ. אלס ריכטער־קאמיסאר איז בעשטימט געווארען דער האנדעלס־ריכטער קאנקע, קוראטאר אדוו. איזידאר פריד.

די באנקראטירטע זענען איבערגעגעבען געווארען אונטער פאליציי־אויפזיכט.

* * *

דאס האנדעלס־געריכט האט אויך ערקלערט אויפ'ן אייגענעם פערלאנג, אנ'אופגעלאשטש דער פירמע „שוסקי, צווילאנסקי און קאמפ. אלס ריכטער־קאמיסאר איז בעשטימט געווארען די האנדעלס־ריכטער קאנסטאנטי קאוועצקי, אלס קוראטאר אדוו. איגנאצי קילמאוויטש.

פון געריכט

ער און זיינע חברים

(2) אין קרייז־געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען 17־יאהריגען קאנראד טישקעוויטש אנ'אנגעשטעלטען אין דער פירמע „טשאג" (קילינסקא 98) און זיינע צוויי חברים יאן און קאזשמירוש גלאמבינסקי.

קאנראד טישקעוויטש האט דעפרודירט אין דער פירמע, וואו ער ער האט געארביים עטליכע טויזענד זלאטיס און א טייל פון דעם געלד געגעבען צו בעהאלטען זיינע חברים יאן און קאזשמירוש גלאמבינסקי.

דאס געריכט האט פערמשפט טישקעוויטשען אויף 3 חדשים טורמע און זייערע חברים צו א חודש ארעסט.

סיסטעמאטיש גע'גנב'עט אין א פאבריק

(2) די פערוואלטונג פון דער וואל־פאבריק אין טאמאשאוו האט פעסטגעשטעלט, אז אין דער פאבריק ווערען אויסגעפיהרט סיסטעמאטישע גנבות בדי צו דערגעהן ווער עס גנב'עט האט די פערוואלטונג אוועקגעלייגט אויף א בעשטימטען ארט געצייכענטע פעקלעך מיט וואל. די מעטאדע האט זיך ארויסגעוויזען פאר ערפאלגרייך. מען איז דערגאנגען, אז די גנבות פיהרט אויס דער פאבריקס־מייסטער העניק וואלף. בעת דער אדורכגעפיהרטער רעוויזיע אין דער וואוינונג פון וואלפן האט מען געפונען פאר 6000 זל. וואל.

וואלף איז ארעסטירט.

5 יעהריגער יובילעאום פון „חשמונאי"

שבת איז אינטער'ן מארזיק פון לאוויק אל. יאעל פארגעקומען א פייערונג לכבוד דעם בעקומען פון יודישען ספארט קלוב „חשמונאי" דעם דיפלאם אלס פינג־פאנג" מייסטער פון לאדז אויפ'ן יאהר 30 1929. די פייערונג איז פארגעקומען אין צוזאמענהאנג מיט'ן 5־יעהריגען יובילעאום פון „חשמונאי".

ביי א געהויבענע שטימונג האלטען געלעגענהייטס־רעדעס די ה"ה לאוויק יאעל, און פרישמאן, וועלכע שטרייכען אונטער די פערדינסטען פון „חשמונאי". אין דער ענטוויקלונג פון דער יודישער ספארט־בעוועגונג אין לאדז. פון די איינגעלאדענע ספארט קלובען האבען בעגריסט אין נאמען פון „הכח" ה' שולזינגער און ה' שאפירא אין נאמען פון „קדימה".

אלס לאדזער „פינג פאנג" מייסטערס האבען די יונגיטשקע ספארטלער עדעלבוים און גוטמאן בעקומען אויסצייכנונגס־זשעטאנען. צום סוף האבען זיך אלע אנוועזענדע דעלעגאטען און געסט פערשריבען אין אנדענקס־בוך און דערביי זיך בעשטייערט מיט גרעסערע געלד־סומען פאר'ן ספארט־קלוב.

„סכר פי דובר שקר"

ביז היינט האב איך נישט געוואלט מפרסם זיין ברבים ווי אזוי איך דוד גאלדשטיין האב ארויסגענומען דעם היתר מאה רבנים נעגען דער פרוי ניטעל פון צו הויזע מינץ, כדי עס זאל נאכהער לימים נישט זיין קיין גנאי ובושה פאר די אומשולדיגע קינדער מיינע וואס א מאמע זיי האבען.

יעצט נאך די פיל שקרים וואס מען פערעפענטליכט, דאס עס איז דא איינגע מענשען וואס רעכענען דאס איך האב ח"ו געטוהן שלא ע"פ ד"ת וע"פ מאראל, מוז איך מפרסם זיין דעם אמת דאס די קינדער זאלען דאטש בלייבען ביי איין טאטען.

דאס בד"צ פון לאדז 3 מורה הוראות וואס פיגורירען אלס לאדזער מורה הוראות נאך דעם ווי איך האב מיט איהר געהאט א דין תורה וועגען איהרע שעהנע מעשים הן ע"פ דין והן ע"פ מאראל האבען געפסקנט דאס איך טאר מיט איהר נישט האוינען און זי מוז נעמען גט און עס קומט איהר נישט קיין כתובה, נאר איך האב איהר איבערגעלאזט די וואוינונג מיט אלע חפצים און דער ווערט פון איבער 7 הונדערט דאלאר. און בין נאך געווען בעררייט צו געהן צו מענשען זיך אויסצוגלייכען וועגען געלד זאכען וואס עס קומט איהר נישט ע"פ דין. איך האב פערלאנגט און פערלאנג נאך היינט מיר די קינדער איבערצוגעבען, נאר זי האט נעטענהט, זי פערלאנגט גארנישט און וויל נישט די קינדער מיר געבען, נאר איך זאל נישט וואוינען מיט קיין שום חייב האט מיר דאס זעלבע ב"ד והרב הגאון ר' אנא נטע קופער וואס איז אין לאדז מורה הוראה בהסכמת הרב הגאון ר' אלי' חיים מייזעל ז"ל מיט מאה חתימות הרבנים פון גאליציע ופוילען די גאוני פוילען ארויסגעגעבען א היתר חתונה צו האבען און ע"פ דעם היתר האב איך חתונה געהאט כדת וכדין און דער וואס האט ח"ו א חשש, אז איך שרייב א ווארט ליגענט קאן זיך איבערציינגען ביי הרב הגאון ר' אנא נטע שיחי'. און ווי איך זעהן דעם היתר פון מאה רבנים גאנץ פוילען וגאליציע.

בעמערקונג: אזוי ווי פארינגע וואך בין איך גערופען געווארען לדין צום ראבינאט און דער אנוועזענהייט פו הרב ר' לייביש ראזענבערג בין איך געקומען, נאר דער צווייטער צד האט נישט געוואלט אויספיהרען דעם פסק דין און איז ענטלאפען פון דער דין תורה.

אויספארשונגס־קאמיסיע פערהערט ווייטער לוק'ן

לוק מאסקירט שלעכט זיין פיינדליכקייט צו יודען.— פערהער פון 2 אמעריקאנער עדות

ירושלים, 18. (טעלעגראפיש דורך יט"א) היינט איז דורך דער אויספארשונגס־קאמיסיע ווייטער אויסגעהערט געווארען דער שטעל־פערטרעטער פון נציב העליון לוק, ער האט זיך שטארק געהאלטען אין רעזערוו און האט שלעכט מאסקירט זיין פיינדליכקייט צו יודען. ער ענטפערט נישט דירעקט אויף א״ווי. מעריסאנס פראגען נאר פרובט זיך אויסצודרעהען מיט פערשידענע אויסריידען.

וועגען דער אראבישער קאנטער־דעמאנסטראציעס דעם 16. אקטאבער ענטפערט לוק, אז די אראבער זענען געווען אויפגערעגט צוליב די רעזאלוציעס, וועלכע זענען אנגענומען געווארען אויף דעם לעצטען ציוניסטישען קאנגרעס און צוליב וועגען דער יודישער אגענץ.

אדוו. מעריסאן, וועלכע רעזאלוציעס האבען דאס אזוי שטארק פראוואצירט די אראבער צו זייערע קאנטער־דעמאנסטראציעס.

לוק ענטפערט נישט דירעקט אויף דער האווינער פראגע און רעדט אין אלגעמיין וועגען די רעזאלוציעס.

לוק ווערט צוגעדרוקט צו דער וואנד דורך אדוו. מעריסאן און איז מודה, אז די טענות, וועלכע זענען געווען אויסגערעכענט אינ'ם בריף פון מופטי אין „טיימס" זענען אונבעגרינדעט.

אדוו. מעריסאן: אויב אזוי, הר' לוק, ווייסט איהר נישט ווי אזוי ס'וואלט געהאנדעלט א שטארקע רעגירונג ביי אזא לאגע? זי וואלט פערבאטען די אראבישע קאנטער־דעמאנסטראציעס פאר יעדען פרייז

לוק: נישט פאר יעדען פרייז, סער מעריסאן.

לוק רעדט ווייטער וועגען דעם, אז דאס פערטעהרען די אראבישע קאנטער־דעמאנסטראציע וואלט געקענט ברענגען צו אן אנגעהויער בלוט־באד.

לוק זאגט ווייטער, אז ער האט זיך געווענדעט צום ענגלישען קאלאניאל־אמט וועגען דער שווערער אויפגאבע צו ענטוואפענען די יודען, אבער דאס האט געמוזט געטון ווערען לטובת די יודען אליין.

לוק איז אויך מודה, אז ער האט געהייסען פאראיאהרען נאך יום־כפור צונעהמען די מחיצה ביים כותל־מערבי. דער פערהער געהט דאן איבער צו דער כותל־מערבי.

אדוו. פרידי וויל בעווייזען, אז די יודישע אגענץ מישט זיך נישט אין רעליגיעזע ענינים.

לוק זאגט, אז די פראגע וועגען דער כותל־מערבי איז אינגאנצען נישט קלאר, ער האט וועגען דעם גערעדט מיט פראפ. וויצמאן און מ'ווייסט נאך עד־היום נישט צו וועמענס דיספאזיציע עס שטעהען די משמשים ביים כותל.

ירושלים, 18. (יט"א טעלעגראפיש) די אויספארשונגס־קאמיסיע האט היינט פערהערט 2 אמעריקאנער בירגער: דעם זשורנאליסט שען און די לעהרערין פון דער ענגלישער שפראך אננא גאלדשמיט. [redacted]

דאס הויפט־געשפרעך איז געווען וועגען קארעספאנדענט פון דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור ארנאנסקי, שען שטעלט פעסט, אז ארנאנסקי איז אויך קארעספאנדענט פון „טיימס" און גלייכצייטיג לייטער פון אינפארמאציע־ביורא ביי דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע אין ירושלים.

אדוו. מעריסאן בעטערט אויס, אז ארנאנסקי נעהמט נישט קיין געהאלט ביי דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, נאר איז עהרען־ראטגעבער. אדוו. מעריסאן פרעגט ווייטער דעם עדות:

— צי ווייסט איהר, אז די ארץ־ישראל־רעגירונג האט זיך געווענדעט צום „טיימס", אז זי זאל צוריקציהען ארנאנסקי'ן פון ארץ־ישראל, וויל ער איז א יוד, ארנאנסקי האט דאן געשטעלט זיין אמט צו דער דיספאזיציע פון „טיימס", די רעדאקציע האט זיך אבער אנגעזאגט אנצונעהמען זיין דימיסיע.

דער עדות וואונדערט זיך, אז אזעלכעס האט געקענט געשעהן.

אויף ווייטערדיגע פראגען ערקלערט שען, אז ער האט רעפעשירט צו זיינע צייטונגען אין אמעריקא דאס ער מוז אויפהערען צו קארעספאנדירען, וויל זייענדיג אין ארץ־ישראל איז ער געווארען אויס ציוניסט, ער האט זיך איבערציינט, אז די ציוניסטען זענען אנרעסיוו און שעדליך פאר'ן לאנד. די ציוניסטישע יוגענד איז שרייעריג און ציניש אקעגען די אראבער. אין די שולען זייט מען שנאה איינער צום אנדערען.

היינט—א רעדע פון פרעמיער שוויטאלסקי אין ראדיא

וועגען ענדערן די קאנסטיטוציע

ווארשא, 18 (טעלעפאניש) מארגען דינסטאג, 6 אין אווענד וועט דער פרעמיער שוויטאלסקי האלטען א פארלעזונג וועגען דער פראגע פון ענדערן די קאנסטיטוציע. דאס וועט נישט זיין קיין פשוטע פארלעזונג, וועלכע מען זאל קאנען בעטראכטען אלס פריוואטע ארויסטרעטונג פון דעם אדער יענעם מיניסטער, נאר דאס וועט זיין אן אפיציעלע ארויסטרעטונג פון פרעמיער אלס שעף פון דער רעגירונג און די פארלעזונג וועט טראגען דעם כאראקטער פון א רעגירונגס־עקספאזע, וואס איהר אינהאלט איז ארומגערעדט און פעסטגעשטעלט געווארען אויף א רייהע קאנפערענצען פון די מאסגעבענדע פאקטארען. אין די דאזיגע קאנפערענצען האט זיך חוץ די מיניסטארען מאטושעווסקי, מארטשעווסקי בערגער, טשערווינסקי א. א. וו. בעטייליגט אויך דער פרעזעס פון ב.ב.־קלוב, פולקאווניק סלאוועק, וועלכער האט, ווי בעוואוסט, אויף דער פריהערדיגער סיים־סעסיע אריינגעטראגען א גענוי בעארבייטעטען פראיעקט פון דער רעוויזיע פון דער קאנסטיטוציע.

ווי מען שמועסט, וועט דער פרעמיער שוויטאלסקי רעדען אויך וועגען די לעצטע פאליטישע געשעהענישען, וואס האבען זיך פערענדיגט מיט אפלעגען די סיים־סעסיע אויף 30 טאג.

די פארלעזונג וועט פארקומען אין גרויסען זאל פון דער פילהארמאניע און זאל געהערט ווערען דורכ'ן ראדיא.

ווי מיר דערוויסען זיך, איז די דאזיגע ערשטע ארויסטרעטונג פון פרעמיער שוויטאלסקי אנ'אנהויב פון א גרויסער פראפאגאנדע־אקציע, וואס די רעגירונג הויבט איצט אן. אזוי וועלען אין קירצען ארויסטרעטען מיט גרויסע פארלעזונגען דער בילדונגס־מיניסטער אין ווילנא. דער פאסט־מיניסטער בערגער אין קאטאוויץ. דער יוסטיץ־מיניסטער צאר אין קראקא. דער האנדעלס־מיניסטער קוויאטקאווסקי אין לעמבערג.

אלע פארלעזונגען וועלען בעהאנדלען די שטעלונג פון דער רעגירונג צו דער פראגע וועגען ענדערן די קאנסטיטוציע.

ווארשאווער קהלה־פערוואלטונג פראטעסטירט

געגען דעם אנפאל אויף דער קהלה און ערקלערט, אז קיין שטיצע פאר י.ש.א. וועט זי נישט געבען

ווארשא, 18 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט איז פארגעקומען א ספעציעלע זיצונג פון דער קהלה־פערוואלטונג אין צוזאמענהאנג מיט'ן פאגראם, וואס איז נעכטען איינגעארדענט געווארען אין דער קהלה. ס'איז אנגענומען געווארען א פראטעסט־רעזאלוציע געווענדעט געגען צ.י.ש.א. אלס שולדיגער אינ'ם אנפאל.

אין דער רעזאלוציע ווערט געזאגט, אז קיין שום טראר וועט נישט צווינגען די קהלה צו געבען געלט פאר שולען מיט אנטי־רעליגיעזען גייסט.

ווייטער איז בעשלאסען געווארען צו פערפיהרען אנ'אויספארשונג געגען דעם דאזאר פינקעלשטיין, וועלכער זאל האבען א שייכות צו די געשעהענישען, ווייל מיט א פאר וואכען צוריק האט ער זיך אויסגעדריקט, אז ס'זענען מעגליך אזעלכע ארויסטרעטונגען.

קיין „נומערוס קלויזוס" וועט אין פראג נישט איינגעפיהרט ווערען

די אוניווערזיטעט איז געשלאסען

פראג, 18 (ספ. טעל.) די געשלעגען צווישען די נאציאנאליסטישע און די יודישע סטודענטען האבען זיך פון די אוניווערזיטעט־געביידע אריבערגעטראגען אויפ'ן גאס. צוויי יודען זענען שווער־פערוואונדעט געווארען און מ'האט זיי געמוזט אפפיהרען אין שפיטאל. די פאליציי האט ארעסטירט 20 פערזאן. דער אוניווערזיטעט איז געשלאסען.

פראג, 18 (י.ט.א. טעלעגראפיש). אין די קרייזען, וואס שטעהען נאהענט צו דעם בילדונגס־מיניסטעריום האט מען ערקלערט דעם פערטרעטער פון י.ט.א., אז די רעגירונג וועט נישט בעגעהן אזא רעאקציאנערען שריט ווי ס'פאדערען די נאציאנאליסטישע סטודענטען און וועט נישט איינפיהרען קיין „נימערוס קלויזוס" פאר די יודען.

אין ווינען איז רוהיג

וויען, 18. (י.ט.א. טעלעגראפיש). היינט זענען ווידער געעפענט געווארען אלע הויך שולען. דער טאג איז פאריבער רוהיג

ווארשאווער יודישע רעדאקציעס ווערען בעוואכט דורך פאליציי

ווארשא, 18. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אלע ווארשאווער יודישע רעדאקציעס ווערען בעוואכט דורך פאליציי, ווייל ס'איז דא א חשד, אז דער אנפאל וואס איז געמאכט געווארען אויפ'ן „נאש פשעגלאנד" זאל איבערגעחזר'ט ווערען אויף אנדערע רעדאקציעס.

צענטראלע באנק פון די אגודה־קאאפעראטיוועז

ווארשא, 18 (טעלעפאניש). דער ראט פון פערבאנד פון יודישע סוחרים־(אגודיסטישע) קאאפעראטיוועז אין פוילען האט בעשלאסען צוזאמענרופען אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פינ'ם פערבאנד אום זונטאג, דעם 24. נאוועמבער.

עס ווערען געמאכט הכנות צו דער גרינדונג פון דער צענטראל־באנק.

היינט און פאלגענדע טעג! די גרויסע טראגעדיע!
רוסלאנד'ס אונטערגאנג „דאס פאלען פון צאראט"
„ראספוטין און פרויען"
— אין די — הויפטראלען: MIKOŁAJ MALIKOW i NATALJA LISIENKO
פערשטארקטער ארקעסטער. נעכסטער פראגראם: סאלאמבא

קינא־טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26, ביים פלאץ קאשטשעלני
פערשטארקטער ארקעסטער.
בעמ.: בעת דער פויזע קאנצערט פון גיגאנטישע מארקאני־ראדיא.

היינט און פאלג. טעג!
די נייעסטע רעוואלוציע פון דער מאדערנער פילם־טעכניק א. נ.
„די דאמע אין א מאסקע"
ריהרענדע ליבעס דראמע, אויפ'ן גרונד פון א טראגעדיע, ארויסגערופענע פון א אינפלאציע־קאטאסטראפע. — אין די הויפט־ראלען:
WŁODZIMIERZ GAJDAROW, ARLETTE MARCHAL i HENRYK GEORGE.
נעכסטער פראגראם: דער לעצטער בעפעהל פון פארוטשניק נאשטא
אין די הויפט־ראלען: IWAN NOVELLE, EWELINA HOLT i ERNEST VEREBES

Kino Spółdzielni
Sienkiewicza 40.
אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יו"ט 12 ביים טאג לעצט. סעאנס 10 אוו.
אויפ'ן ערשטען סעאנס — זענען די פרייזען פערקלענערט.

א לאדזער גארן־סוחר און א סאסנאווצער „פעקעל־נעמער"

ווי אזוי דער לאדזער האט איינקאסירט זיין חוב ביי דעם סאסנאווצער

מיט א קורצע צייט צוריק האט דער היגער גארן-סוחר ג. דרעהאלטען פון א סאסנאווצער קונ-דע א בריף, אין וועלכען ער בעט איהם ארויסצו-שיקען א טראנספארט גארן אויף א סומע פון אנ-ערך 800 זל.

אזוי ווי דעם ה׳ ג. איז דער בעשטעלער אויס-געצייכענט בעקאנט געווען פאר נישט קיין איבע-ריג רעעלער צאהלער, האט ער בעפוילען זיין עקספעדיטאר, א געוויסען ג. זאקס, אז ער זאל די בעשטעלטע סחורה ארויסשיקען, אבער נאר אויף א נאכנאהמע.

דער עקספעדיטאר האט א פנים פערגעסען אן דער בעמערקונג פון שעף און ארויסגעשיקט די סחורה צום בעשטעלער, נישט מאכענדיג קיין נאכ-נאהמע.

ווען דער עקספעדיטאר האט זיך ארומגעזעהן אין בעגאנגענעם טעות און געפרובט אין דער דירעקציע דעם דאזיגען טעות אויסצובעסערען, איז שוין געווען צו שפעט, ווייל דעם סאסנאווצער סוויטער-פאבריקאנט איז שוין געלונגען דורך דער צייט ארויסצובעקימען די סחורה.

דער ארימער עקספעדיטאר האט תיכף זיך געווענדעט צום סאסנאווצער בעשטעלער מיט א לאנגען בריף, אין וועלכען ער האט אויפגעקלערט די גאנצע מיספערשטענדניש און ממש מיט הארצ-רייסענדע טרעהרען געבעטען איהם צו שיקען די בעטרעפענדע סומע פאר דער דערהאלטענער סחו-רה, ווייל אין געגענפאל וועט ער אלס פעראנט-ווארטליכער אנגעשטעלטער, מוזען דעקען דעם גאנ-צען שאדען, צוליב וואס ס׳וועט איהם מיט זיין פרוי און קינדער ביי דער קארגער גאזשע אויס-קומען ממש צו הונגערן.

געהער אבער דער זעלבער סאסנאווצער פאב-ריקאנט גראד צו יענעם מין קונים, וועלכע דרע-הען זיך ארום גאנצע טעג איבער׳ן שטעטעל מיט׳ן שטעקעלע אין דער האנד, דאס קאשקעט-היטעלע פאבריקט אין א זייט און האלטען זיך אין איין קראצען דאס פיין פערקעמטע בערדעל, קלערענ-דיג בסדר, ווי אזוי פאקט מען דאך נאך עפעס א פרייער, וועלכער וועט זיך לאזען נאביערען מיט א פעקעל, און דא רוקט זיך אונטער גאר אומס-גערעכט אזא גינסטיגע געלעגענהייט...

פערשטעהט זיך, אז דער סאסנאווצער סווי-טערניק האט בעשלאסען די כשר׳ע מציאה אויס-צונוצען אין דער גאנצער בריים און דעריבער האט ער אויף אלע בעווייגען און געשרייען פון אנגעשטעלטען געענטפערט מיט א ציניש געלעכ-טער.

עס האבען אויך נישט אויף דעם סאלידען פערשוין געווירקט די מעהרמאליגע אינטערווענצען פון אנגעזעהענע סוחרים און אפילו אויך נישט די אויפפאדערונגען פון סאסנאווצער ראבינאט.

וואס בלייבט איבער דעם פערצווייפעלטען אנגעשטעלטען דעמאל צו טון?

אפשר צו לאדנען דעם זאגלעמביער חוצפה׳-ניק צום געריכט?

איז די מעשה פון דער היסטאריע אזא, וואס דאס פערגעניגען איז ערשטענס פערבונדען מיט א שפאר ביסעל געלט-קאסטען און געלד איז דוקא אזא ארטיקעל, וואס ביים לאדזשער פראלעטארישען עקספעדיטאר איז עס גראד נישט בנמצא, צוויי-טענס וואלט אזא געריכטס-משפט זיך געקאנט פער-ציהען אזוי לאנג, אז ער וואלט געדאבזשעט פריהער די אוראייניקלעך אין פריידען אויסצוגעבען און דריטענס האט דער סאסנאווצער בעל-דבר די פאר מאשינדלעך מיט׳ן ביסעל רופיעטשעס שוין לאנג איבערגעשריבען אויף דער אלטער שוויגער און אין גאלדענעם-גוטען איז די גאנצע קאקעמייקע (מאיאנטעק) סך-הכל אזוי פיל ווערט, אז עס וואלט געקאנט לאנגען פאר א מאן קוים אויף א פראשעק הארץ-חלשות.

הייגט, וואו איז דאס ביסעל גאל-קלעמעניש,

וואס א לאדזשער גאנצער קנאקער האט זיך נעלאזט אונטערטינקען דורך עפעס א סאסנאווצער סוויטער-יאלד?

האט טאקע דער לאדזער קרבן געזוכט א פא-סיגע געלעגענהייט פאר יעדען פרייז זיך צו אדרעגרפוועז.

לאנג האט ער דערויף נישט געדארפט ווארטען. אנומעלט האט די פירמע, וואו זאקס איז גע-ווען אנגעשטעלט ווייטער דערהאלטען פון זעלבען סוויטער-פאבריקאנט אנ׳אויפטראג ארויסצושיקען איהם א טראנספארט גארן אויף נאכנאהמע.

דאס אוועקשיקען די סחורה איז פערשטעהט זיך, אנפערטרויט געווארען דעם זעלבען עקספע-דיטאר.

מאכט זיך אונזער זאקס גארנישט וויסען און לאזט זיך אוועק ערגיץ אין אנ׳אונטערשטעטישער שמאטשארניע און קויפט דארט א פאר קילא ווי-גאניע-שמאטעס און פערפאקט דעם אוצר אין אנ׳-עלעגאנטען קאסטען און שיקט די „סחורה" ארויס קיין סאסנאוויץ. דער סאסנאווצער האט שוין גאר געהאט פערגעסען אן דער גאנצער געשיכטע און אויסגעקויפט, ווי קיינמאל גארנישט, די נאכנאהמע. צהיימברענגענדיג דעם באגאזש און עפענענדיג דעם קאסטען, האט ער ערשט דערזעהן זיין בראך.

בעזונדער האט דעם פראווינצער פאבריקאנט געקרענקט, וואס ס׳האט זיך דאך נאך געפונען א מענש אויף דער וועלט, וועלכער זאל פון איהם אפנעמען א חוב.

דער „פרייער" האט מעהר שוין גארנישט גע-קענט טון, ווי נור וועגען אפגעטוענעם איהם שפי-צעל מעלדען דער ארטיגער פראקוראטור, וועלכע האט טאקי פעראָרדענט אונטערציגעהמען א גענויע אויספארשונג.

מיט וואס די דאזיגע אויספארשונג וועט זיך אייגענטליך ענדיגען איז פארלייפיג נאך אפילו שווער צו זאגען; איינס איז שוין אבער אלענפאלס זיכער, אז די 800 זל., וועלכע דער לאדזשער עקספעדיטאר האט ארויסגעדרעהט פון סאסנאווצער הארטען-ביין, וועט דער לעצטער שוין מעהר פאר זיינע אויגען נישט זעהן.

מערקווירדיגע קאריערע

פון יודישען פילם-מאגנאט וויליאם פוקס

(ענדע פון 3-טער זייט).

מיט דעם רעזולטאט, אז די רעגירונג האט בע-ארדענט, אז די פילם-קאמפאניע זאל אויפגעלעזט ווערען און מיט א פאר חדשים שפעטער האט פאקס געדונגען סטודיעס אין ניו-דזשערסי, און האט אליין אנגעהויבען צו פראדוצירען בילדער, און אזוי האט זיין פירמע געהאלטען אין איין וואקסען. ביז היינט-צו-טאג האט דער וויליאם פאקס-פעראיין א פערמעגען פון עטליכע הונ-דערט מיליאן דאלאר, מיט ריזיגע סטודיעס אין האליוואוד, ריזיגע געביידעס אין ניו-יארק און קאנטארען אין אלע הויפט-שטעט פון דער וועלט.

דער ערשטער בילד, וואס פאקס האט אויפ-גענומען, איז געווען „די וויכריגע פון לעבען", מיט קלער וויטני און סטוארט האלמס אין די הויפט-ראלען. דאס בילד האט אפגעקאסט 4,500 דאלאר און מען האט אויף איהם געקויקט, ווי א פערשוועגדער — אויסצוגעבען אזוי פיל געלד אויף איין בילד. און היינט צו-טאג איז שוין גארנישט אויסצוגעבען א פאר מיליאן דאלאר אויף איין בילד.

וויליאם פאקס איז אלעמאל געווען א פיאנער און איז נאך איצט א פיאנער. ער איז בע-ווען דער ערשטער איינצוזעהן די צוקונפט פאר די רעדענדיגע בילדער און ער האט גלייך אויס-געגעבען א פערמעגען צו ענטוויקלען עס. ער איז אלעמאל פאראויס מיט א ווייטען בליק און האבענדיג אלעמאל אין זינען צו געבען דעם עולם עטוואס נייעס, עטוואס שענערס און בע-סערס.

זיין ריזיגער ערפאלג אלס פילם-מאגנאט האט איהם אויך נישט אוועקגעריסען פון אונז, ער איז נאך אלץ אנ׳אמת׳ער געטרייער זוהן פון דעם יודישען פאלק. זיין הארץ קלאפט ווארים פאר זיינע ברידער. יעדעס יאהר טיילט ער אויס מיליאנען דאלאר צדקה. ער איז אקטיוו כמעט אין יעדער נאציאנאלער יודישער אקציע און זיין האנד און קעשענע איז שטענדיג אפען פאר יעדען וואוילטעטיגען צוועק.

ער איז איצט ערשט אין זיינע בליענדע יאהרען, אין גאנצען 50 יאהר אלט און ווער קען זיך פארשטעלען ווי ווייט ער וועט נאך גיין אין זיין ריזיגער קאריערע.

בן-מנחם.

די פרוי אופ׳ן שייד־וועג

(פון די מעמוארען פון א פרויען־דאקטאר)

אויב א פערהייראטע פרוי איז 51 יאהר אלט און זי איז זעקס יאהר פערהייראט — קען מען זיך לייכט פארשטעלען, אז ביז דער חתונה האט זי געהאט א שלאנקע פיגור, דער פנים אהן קנייטשען. מיט איין ווארט, זי האט נאך געקענט געפעלען ווערען. אויך זי אליין, א קוק-טועגדיג אין שפי-געל, האט געטראכט: „ניש׳קשה, מען קען נאך לע-בען". נאר, ווען אין משך פון זעקס יאהר פון פא-מיליען-לעבען, אויף דעם בעגינען פון אלטקייט, הויבען אן די האר פון קאפ ווערען שיטער און עס בלייבען נאר די, וועלכע האבען בעקומען א זיל-בערווייסע בעפארבונג און ווען דער פנים, אנהוי-בענדיג פון גאמבע, ארום די אויגען ווערט אלץ מעהר טאטואירט — דאס אלץ דערגעהט נישט גלייך ביז׳ן בעוואוסט-זיין, — טרייבסטו פון זיך דעם געדאנק, אז עס איז אנגעקומען די אלטקייט, ג׳ויבסטו נישט דעם שפיגעל. מיט פערשידענע עצות, ווי פארב, מאסאזש, פודער, פאמאדע — קען מען נאך נארען דעם עולם:

— ניש׳קשה, מען קען נאך לעבען...

וואס-זשע נאך קען מען דערווארטען פון א פרוי, וועלכע האט איבערגעטראטען איבער דעם פינפטען צעהנדליג און כמעט אקארשט אנגעהוי-בען צו „לעבען"?

און דאך האט מיר מיין פאציענטין, ווען זי איז מיט צוויי חדשים צוריק געקומען שטארק אנ-אפגעלעבטע, כמעט אלטע פרוי — מיט גארנישט נישט פערדעקט די דראהענדיגע סמנים פון דעם אנקימענדיגען אלטער. מסתמא צוליב ארימקייט. און אפשר צוליב דעם, וואס זי האט עס נישט בע-מערקט, נישט געוואלט אפשר בעמערקען. דאס איינציגע, וואס זי האט נישט אויפגעגעבען — איז דער קאסטיום. אנגעטון כמעט ארים. דאס קלייד נישט קיין זעהר קורצעס, ווי עס פאסט פאר אנ-עלטערע פערזאן, נאר עגטפלעקט א טייל פון א דארען פוס, אויף וועלכען עס איז אנגעצויגען א ברוינער זאק. דאס מאכט אויסערליך יונגער: די האר, כמעט גרויע, זענען אונטערגעשוירען. אויף די פלייצעס א שווארצע, געשטריקטע, וואלענע פוך, וועלכעס פערדעקט איהר מאגערע פיגור: דאס איז אלץ: א שוואכער און אומשולדיגער פרוב צו פערדעקן די אלטקייט. אמת, איך האב נישט באלד פערשטאנען, נאך וואס זי איז צו מיר געקומען. קנאפ קראנקהייטען זענען דא ביי עלטערע פרוי-ען...

נאר ווען זי האט, נישט בעקלאגענדיג זיך אויף קיינע קראנקהייטען, געבעטען פערשרייבען איהר מיטלען קעגען שוואנגערשאפט, האב איך זיך זעהר און זעהר געוואונדערט.

פערשטעהמענדיג זיך און ווערענדיג רויט, ווי א יונגע, פון איהרע אייגענע ווערטער, האט זי מיר געזאגט;

— ווי קום איך איצט זיך צו עסק׳ן מיט קינ-דער!.. איך האב נאך גאר נישט לאנג חתונה גע-האט... מען וויל נאך אליין לעבען... דעם גאנצען לעבען אין פיין און נויט... און אזעלכע בעגרעניצ-טע מיטלען.

וואס זענען איצטער פאר א פערדינסט?... איך האב חתונה געהאט, כדי יונגער צו ווערען, כדי נישט צו פערוואנדלען זיך אין א טרוקענע אלטע מויד — עס ווילט זיך נישט עסקן מיט קינ-דער!...

פרעג איך איהר:

— און ווי איז געווען ביז איצט?

— דאס איז דאס... זעהר אומ־והיג און נישט בעקוועם. מיט פערשידענע מיטלען זיך פערהיט... נאר אלע מאל געציטערט. און עסקן דארף מען מיט דעם אזוי פיל... נישט עפעס אזוינס... וואס זאל זיין זיכער אין אהן איבעריגע דאגות.

איך האב איהר ערקלערט, אז מעדיצינישע כעמישע פערפאראטען זענען די איינפאכסטע מיט-לען, נאר קיין אבסאלוטע גאראנטיע איז עס נישט.

זי האט מסכים געווען. איך האב דאס איהר פערשריבען.

היינט, אין צוויי חדשים ארום, איז זי ווי-טער צו מיר געקומען, שטעל איך זיך פאר איהר צושטאנד, בעזונדערס, ווען זי האט געווארט ביי מיין קאבינעט אויף איהר רייהע. די מינוטען הא-בען זיך ביי איהר פערוואנדעלט אין שעה׳ען. אין די דאזיגע מינוטען, ווען ווער עס איז וואלט צו-פעליג צו איהר זיך צוגעקוקט, וואלט ער מעגליך, זיך מיט פערוואונדערונג אפגעשטעלט אויף דער פרוי. א צוקנייטשטע, אנ׳אפגעלעבטע, וועלכע האט אבער בעזיגט די אויסערליכע סמנים פון אלטקייט מיט עפעס א יונגער, פריידיגער ליכטיגקייט אויפ׳ן פנים. מיט לייכטע בעוועגונגען. זי האט ג טראגען אין זיך א פריידיגע בשורה. גוט וואלט געווען זיך טיילען מיט דער בשורה מיט אלעמען. אין טראמ-וואי, ווען זי איז געפאהרען צו מיר, מיט די קראנקע, וועלכע האבען געווארט ביי מיין קאבי-נעט.

נאר ווערסט עס נישט טון — מען וועט דיך נישט פערשטעהן. מען וועט אויסלאכען. נאר דעם דאקטאר — איהם קען מען זאגען. און אט, ווען עס איז דערגאנגען צו איהר רייהע, איז זי שווער אטעמענדיג, ארייגעפלויגען אין מיין קאבינעט, און שטעהענדיג נאך אויפ׳ן שוועל, מיינענדיג, אז איך געדענק איהר, קען איהר און ווייס צוליב וואס זי האט זיך צו מיר געווענדעט, האט זי הויך, מיט׳ן טאן פון אנ׳אנקלאגע א געמאכטע, א געקינ-צעלטע, און וועלכען עס האט זיך געפיהלט די פרייד, אויסגעשאסען:

— אבער אייער מיטעל, דאקטאר, האט נישט געהאלפען.

און האט זיך זעהר פערוואונדערט, וואס איך האב נישט גלייך פערשטאנען, וואס פאר א מיטעל, פארוואס ער האט נישט געהאלפען און אײדער איהר צו ענטפערען, האב איך זיך בעקענט מיט איהר אנקעטע, וועלכע האט מיר אלץ דערמאנט.

— אט דאקטאר... זעקס יאהר האט זיך אלץ איינגעגעבען. אלץ מיט היימישע באבסקע מיטלען. און אייערע רפואות האבען נישט געהאלפען. ווי נאר איך האב זיך מ ט זיי בענוצט צוויי-דריי מאל — האב איך בעמערקט אנ׳אפהאלטען. שוין צוויי חדשים צייט. איך בין מעוברת. איך האב נאך נישט בעשלאסען, צי זאל איך מעלדען וועגען דעם. געקומען צו אייך אנ עצה האלטען.

זי איז זיכער, אז דער מיטעל האט נישט גע-האלפען. נאר אין דער אנקלאגע האב איך געהערט א פרייד, וואס דאס האט פאסירט. דאס, וואס איז א בעווייז, אז די אלטקייט איז בעזיגט. זי האט שפעט אנגעהויבען צו לעבען. און צוגרייטענדיג זיך צו דער אונטערזוכונג אויפ׳ן פאטעל, האט זי זיך נישט איינגעהאלטען:

— מיר וועלען נאך די יונגערע אונטערן גאר-טעל פערשטעקען. דעם מאן גארנישט געזאגט... בעשלאסען, אז איך וועל קומען פון אייך... דע-מאלט וועל איך איהם אנרייבען דעם נאז...

און נאכמאכענדיג דעם מאן:

— ער אלץ: „אלטע... אלטע"... קלאפט מעהר נישט איבער׳ן פלייצע: „נו, וואס הערט זיך, אל-טע? וואס איז היינט צו מיטאג, אלטע? און ער, ווען ער דערלאנגט א קלאפ, סוט ווערה! א שטאר-קע האנד ביי איהם... אט וועל איך איהם א רייב טון דעם נאז... איך וועל איהם ווייזען „אלטע, אל-טע"... איצטיגע יונגע...

ליגענדיג אין פאטעל, פלאפלט זי ווייטער:

א-א-לטע... אט זענען אייערע מיטלען...

איך זאג איהר:

— רוהיגער. רעדט נישט, אט אזוי!

קוקט זי אויף מיר שפאטיש און אין דער זעלבער צייט מיט א לאכעדיגען צופרידענעם קוק. איך האב די אונטערזוכונג געענדיגט.

— אזוי... נו שטעהט אויף.

געהט ארפ פון פאטעל מיט׳ן זעלביגען שפא-טישען צופרידענעם טאן.

— נו, וואס וועט איהר איצט זאגען, דאקטאר? וואס זאל איך זאגען? וואס איך קען און דארף זאגען:

— ביי אייך זענען קיינע סמנים פון שוואנ-גערשאפט נישטא.

זי איז פערגליווערט געווארען. ווי פאראלי-זירט. דער שמייכעל איז פון איהר פנים גלייך פערשוואונדען.

פאר מיר איז געשטאנען אנ׳אלטע, צוקנייטש-טע פרוי. אפילו די אלטע שיטערע האר, די ביי-נערדיגע פיס זענען געווען איבעריג פאר דעם בילד פון אלטקייט.

— ווי אזוי איז עס, דאקטאר?... שוין צוויי חדשים דאך...

— נישט צוליב דעם איז עס ביי אייך... איהר דארפט זיך נישט שרעקען פאר דעם אפהאלט. אין אייער עלטער איז עס מעגליך. אזוי דארף זיין...

זי האט גארנישט געזאגט נאר אין איהרע מיט אמאל פערלאשענע אויגען, האב איך איבער-געלייענט:

„דער אנהויב פון סוף!"

מיט לייכטע בעוועגונגען האט זי פערענדיגט איהר טואלעט און אוועק, אוועק, כדי צו לעבען ווייטער, צו לעבען ווי עס איז...

וו. לארסקי

מען שפילט יעצט יודיש טעאטער אויף דער גאנצער וועלט

פון צוויי יודישע אקטיארען מיט 53 יאהר צוריק זענען געווארען טויזענד אקטיארען

ווען יודישע אקטיארען זאלען א חוץ טאלאנט אייך זיין בעשאנקען מיט לאנגע אויסגעצויגענע הענר, וואלטען זיי זיך געקאנט אנגעהמען ביי די הענט און מאכען א קרייז ארום דער גאנצער וועלט.

יודישע טעאטער ווערט איצט געשפילט איבער דער גאנצער וועלט.

פון וויניפעג ביז יאהאנעסבורג.

פון תל־אביב ביז קובא.

מיט'ן יודישען טעאטער איז פונקט פארקעהרט ווי מיט די יודישע אקטיארען.

אקטיארען, ווי אלט זיי זאלען נישט זיין, ווילען זיי נאר, אז מען זאל זאגען, אז זיי זענען נאך יונג.

דעם יודישען טעאטער ווילען די טעאטער־פארשער און היסטאריקער נאך עלטער מאכען. ווי מען קראצט אים ערגעץ וואו א סברא, א פסוק פון וועלכען מע' קען דרינגען, אז צוויי מענשען האבען זיך פערשטעלט, שטעלט מען שוין אוועק דעם דאטום, אז דעמאלט האט זיך אנגעהויבען דער יודישער טעאטער.

אבער א פאקט, וואס קען דורך די אלע גריבלענישען און פינגער־דרעהענישע' נישט אפגעלייקענט ווערען איז, אז דער יודישער טעאטער, אזוי ווי מיר זעהען איהם איצט. מיט אקטיארע', מיט פיעסען, מיט מוזיק און דעקאראציעס איז אינגאנצען אלט 53 יאהר. דער איניציאטאר פון דעם דאזיגען טעאטער, יצחק ליבערסקא, גאלדפאדען'ס סעקרעטאר, לעבט נאך, און וואוינט אין ניו־יארק.

אינגאנצען 53 יאהר, און געווען זענען דעמאלט ארום און ארום צוויי יודישע אקטיארען אויף גאנץ וועלט, און די צוויי אקטיארען האבען ביידע געלעבט (נאר די ערשטע צייט) בשלום, און האבען געשפילט אין בוקארעשט.

און היינט שפילען ביז טויזענד יודישע אקטיארען און אקטריסעס איבער אמעריקא, אייראפא, אזיע, אפריקע און אויסטראליע.

אין אמעריקא (אריינגערעכענט קאנאדע) שפילען ביז 25 יודישע קאמפאניעס, אין וועלכע עס זענען בעשעפטיגט ביי 300 אקטיארען.

ביז צו דער וועלט־מלחמה האט פוילען געהאט 5—6 טרופעס, ווייל פוילען האט דאך געמיינט נישט מעהר ווי צעהן ווייכסעל־גובערניעס, אבער זייט פוילען איז פערגרעסערט געווארען מיט גאליציע, פויזנער געגענד, טיילען פון ליטע, ווייס־רוסלאנד און וואלין, איז אויך פערגרעסערט געווארען די צאהל פון טעאטער־פובליקום, און פוילען האט אנגעהויבען פערנעהמען א גרויס ארט אין דער יודישער טעאטער־וועלט.

איז אבער אנ'אומגליק אין פוילען, וואס אליין האט זי קיינמאל נישט געהאט גענוג אקטיארען, און עס פלעגען צוקומען גאנצע טרופעס אדער בעקאנטע אקטיארען פון אמעריקא. איצט אבער, ווען אין פוילען זענען פערהאן ביז צוואנציג טרופעס, און קיין ארטיגע גרויסע קרעפטען זענען נישטא, איז פילען נאך מעהר ווי שטענדיג אנגעוויזען אויף פרישע כוחות, גוטע אקטיארען, נייע פנימער מיט א נייעם רעפערטואר פון דרויסען.

אין קאוונא איז ביז איצט געשטאנען א יודישע טרופע, וועלכע האט געשפילט א געמישטען רעפערטואר. קיין בעקאנטע שוישפילער זענען דארט נישט פערהאן. איצט זאל די אנפיהרונג פון דאזיגען טעאטער איבערנעהמען יוליוס אדלער, וועלכער פיהרט אן צוזאמען מיט'ן יונגען אקטיאר מ. רובין, פון רוסלאנד, האט „נייע יודישע טעאטער" אין ריגע, לעטלאנד.

דאס ריגער יודישע טעאטער איז דאס איינציגע יודישע קונסט־טעאטער אין אייראפע, וואס איז געבויט אויף געזעלשאפטליכע יסודות.

פון ז. זילבערצווייג

די לעטלענדישע רעגירונג און די שטאדט־רעגירונג פון ריגע גיבען דעם טעאטער א סובסידיע (שטיצע) אויסער דעם איז פערהאן א קאמיטעט, וואס אונטערשטיצט דעם טעאטער.

אין אלע דריי גרויסע פעראייניגטע רעפובליקען פון רוסלאנד: גרויס־רוסלאנד, (מאסקווע), אוקראינע (כארקאוו) און ווייס־רוסלאנד (מינסק), שפילען דריי יודישע מלוכה־טעאטערס. דער רעפערטואר איז דא א פולשטענדיג נייער, אפילו אלטע פיעסען ווערען דא אזוי איבערגעניצעוועט אז די מחברים וואלטען זיי בשום אופן נישט דערקענט, כמעט אלע אקטיארען האבען אין אלטען טעאטער נישט געשפילט, און זיי זענען ענטשטאנען פון די דראמאטישע סטודיעס, וועלכע די אנפיהרער האבען פריהער געהאט. אויסער די דריי אפיציעלע מלוכה־טעאטערען וואנדערען ארום איבער רוסלאנד פיל טרופעס מיט עלטערע און אויך יונגערע אקטיארען, וועלכע שפילען (קאאפעראטיוו) דעם אלטען רעפערטואר. אבער דערביי איז די זעלבע יענטע אביסעל אנדערש געשלייערט.

גאנץ רוסלאנד איז פערפלייצט מיט דראמאטישע סטודיעס און קרייזלעך, וואס שפילען אפט איינענע פיעסען.

אין רומעניען שפילט מען נאך אלץ טעאטער אזוי ווי אמאל אין נערטנער, פערהאן נאך דער היסטארישער „פאמיל ווערדי" אין יאסי.

מיט איינינע מאנאטען צוריק איז אין רומעניען ווידער געמאכט געווארען א פרובע צו גרינדען א יודישען ארטיסטישען פעראיין.

אין עסטרייך שפילט מען נאר אין ווין. דא שטעהען 2—3 יודישע טרופעס. טיילען פון די טרופעס מיט איינינע וואנדערנדע אקטיארען פאהרען אפט ארום שפילען אין טשעכאסלאוואקיע (פראג) אדער אונגארן (בודאפעשט).

אין בערלין שפילט אנ'אומבעדייטענדע יודישע טרופע, וועלכע קוקט אויס אויף גאסטראליארען.

אין בעלגיען שפילט א יודישע טרופע אונטער דער דירעקציע פון נ. בלומענטאל פון לאנדאן.

אין פראנקרייך שפילען איינינע יודישע טרופעס. אין פאריז האט דער אלטער טעאטער־דירעקטאר א קאמפאניעץ פון פוילען איבערגענומען דאס שעהנע כא׳״י דראמאטיק טעאטער, און דארט אנגעהויבען שפילען מיט זיין טרופע אפערעטען און דראמען. אויסערדעם שפילען וויטער קליינע טרופעס איבער די קליינע טעאטערלעך פון פאריז.

אין מעץ איז געגרינדעט געווארען א סטאבילער יודישער טעאטער.

אין ענגלאנד שפילען אויך איינינע יודישע טרופעס.

אין דרום־אפריקע פלעגט ביז לעצטענס דער לאדטיגער אלגעמיינער טעאטער־טראסט אראפברענגען א גאנצע טרופע אויף 6—8 וואכען אין סעזאן. זייט 1928 שפילט דארט א יודישע טרופע מיט אראלף מעפנער און מוני אקסעלראד אין דער שפיץ.

אין ארגענטינע שפילען בלויז אין בוענאס־איירעס דריי יודישע טרופעס. אבער ביי דעם גאנצען מזל־טוב פון אקטיארען קען דארט קיין איין טרופע נישט עקזיסטירען אויב זי זאל נישט ברענגען קיין גאסטראליארען.

דער ארגענטינער יודישער טעאטער האט זיך פון ערשטען טאג אזוי אויפגעבויט.

אין בראזיליע איז דורך י. לובעלטשיק און אברהם ברען געמאכט געווארען א פערזוך צו גרינדען א שטענדיגען יודישען טעאטער אבער ס'האט זיך נישט איינגעגעבען, און מען מוז זיך בעגנוגענען מיט גאסטראל־פארשטעלונגען.

א פאמיליען־טרופע אונטער דער פיהרונג פון וועטעראן פון גאלדפארענישען טעאטער יעקב ציפקין שפילט איצט אין בראזיליען.

אויך אין קובא שפילט א יודישע טרופע. די טרופע איז נעהאט אהינגעקומען פון ארגענטינא. אבער אין קובא האבען זיי זיך צוטיילט. איינינע זענען געקומען א שמעק טון אין ניו־יארק אין דער קיבעצארניע, און שפילען טאקע היינטיגען סעזאן אין באלטימאר ביי משה שאר, די אנדערע האלבע קאמפאניע איז געבליבען אין קובא.

דאס בילד וועט נישט זיין פול, אויב מיר וועלען נישט דערמאהנען, אז אויך אין ארץ־ישראל, קומען פאר פארשטעלונגען אויף יודיש. אמת, אז קיין גרויס נחת האבען די שפילער נישט פון די גדוד'ניקעס, וועלכע היטען די העברעאישע שפראך, און פראפעסיאנעל לעבען אויך די שפילער נישט דערפון.

יודישער בחור דער'הרגט דעם מאן פון זייך געליבטער פויערטע

טארנאפאל. א געוואלדיגע באראינטערעסירונג האט ארויסגערופען דער פראצעס פון יודישען בחור כון ריטשקאוו, וואס איז איצט בעהאנדעלט געווארען צום דריטען מאל פאר געשוואוירענע ריכטער אין היגען קרייז־געריכט.

שוין העכער פינף יאהר האט דער יודישער בחור געהאט א ליבעס־פערהעלטעניש מיט א פויערטע פון דערמאהנטען דארף. דאס גאנצע דארף ווי אויך דער מאן האבען דערפון געוואוסט, און ער פלעגט תמיד מאכען פערשידענע סקאנדאלען. איינמאל, ווען דער בחור האט זיך געפונען אין א פערמאכטען שטיבעל מיט דער פויערטע און זיי האבען צוזאמען פערבראכט, איז פלוצלונג אויפגעריסען געווארען די טיר און ד״ר מאן מיט א פערווילדעוועטע פנים און האק אין דער האנד, האט זיך געווארפען אויפ'ן יודישען בחור און איהם געוואלט דער'הרג'ענען. צווישען זיי איז ענטשטאנען א שטארק געשלעגע. דאס ווייב איז געקומען איהר „קאכאנעק" צו הילף און צוזאמען האבען זיי דעם מאן דער'הרג'עט.

נאך דער דאזיגער מעשה האט מען היכף טעלעפאנירט צום טארנאפאלער קאמיסאריאט, וועלכער האט ארויסגעשיקט עטליכע פאליציאנטען און אגענטען, בכדי אויסצופארשען גענוי דעם גאנצען ענין.

די פויערטע, וועלכע איז קוים אלט 34 יאהר האט שוין א טאכטער פון 17 יאהר, און איצט א צוויי־חדשים'דיג קינד, וועלכעס זי טראגט אויף די הענר. דער בחור האט זיך תיכף איבערגעגעבען צו דער פאליציי. נאך דער אויספארשונג האט מען איהם געגאזעט, און צוזאמען מיט דער פויערטע אפגעפיהרט קיין טארנאפאל, וואו ס'איז צונויפגעשטעלט געווארען אנ'אויספארשונגס־פראטאקאל. און צוזאמען זענען זיי איבערגעגעבען געווארען דעם היגען קרייז־געריכט, פאר געשוואוירענע ריכטער, וואו ס'ווערט איצט בעהאנדעלט דער פראצעס פאר מארד.

אויף דער בעשולדיגונגס־באנק זענען געזעסען: דער 25־יעהריגער יודישער בחור רובין פאלזע סינאל און די פויערטע טעקלא לעסקאוו.

דער בעשולדיגונגס־אקט דערצעהלט:

אז דעם 16. מאי 1929 האט דער יודישער בחור רובין פאלזע סינאל פון דעם זעלבען דארף דער'הרג'עט דעם הארטיגען פויער סעמקא לעסקאוו, געבענדיג איהם צוויי מאל איבער'ן קאפ, וואס האט גורם געווען דעם באלדיגען טויט.

דער בעשולדיגטער האט געפיהרט א ליבעס־פערהעלטעניש מיט'ן ווייב פון דערמארדעטען, צוליב וועלכען דער דערמארדעטער האט אפגערוימט דעם מאן, פיהלענדיג אין איהם א קאנקורענט, און דערפאר האט ער אויסגעפיהרט א געפלאנטען מארד.

דאס ווייב פון דערמארדעטען לעסקאוו ווערט בעשולדיגט אין פערראטען איהר איינענעם מאן און אין פיהרען א ליבע מיט אנ'אנדערען. צום סוף אלס בעטייליגטע צום געפלאנטען מארד....

ס'ווערען אויסגעהערט העכער 35 עדות, פון וועלכע א גרויסער טייל בעשטעטיגט די בעשולדיגונג. די מעדיצינישע קאמיסיע גיט אפ א בעריכט פון'ם אונטערזוכטען דענאט תיכף אויפ'ן ארט און הערמיט ווערט פערענדיגט דער ערשטער טאג פון דער פערהאנדלונג.

אין צווייטען טאג פון דער פערהאנדלונג געגען דעם בעשולדיגטען רובין, זענען ארויסגעטרעטען מיט שארפע רעדעס סיי דער פראקוראר, וועלכער האט פערלאנגט פאר'ן בעשולדיגטען טויט־שטראף, פאר אויספיהרען א געפלאנטען מארד. סיי די אדוואקאטען ד״ר ראזענפעלד און שמיט, וועלכע האבען פערטיידיגט די בעשולדיגטע אנווייזענדיג מיט בולט'ע פאקטען, אז דער בעשולדיגטער דארף נישט בעשטראפט ווערען פאר א מארד, ווייל מען האט זיך אויף איהם געווארפען, האט ער געמוזט זיין לעבען ראטעווען, דערפאר זאל מען איהם בעשטראפען פאר א צופעליגען מארד.

נאך א לענגערער בעראטונג פון טריבונאל און געשוואוירענע ריכטערס, ווערט פער'משפט דער יודישער בחור רובין פאלזע סינאל צו 8 יאהר שווערע תפיסה און דאס ווייב פון דערמארדעטען אננא לעסקאוו צו 1 יאהר שווערער תפיסה.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 32-41
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער־שוואכע קראנקהייטען. ווייזונג מיט קוואַרץ־לאמפע
(הויך אלפענזאָננע)
נעהמט אן פון 8—10 און פון 3—5 אוונט.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
צוריקגעקעהרט
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען- און הארץ־קראנקהייטען.
בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג־זון.
נעמט אן אין דער היים פון 3—5 נאכמיטאג.

דער מאלפע-מענש

(59) (סענסאציאנעלער ראמאן)

מיט יערען וויטערדיגען גערדייטען געסעל איז געווארען אלץ שמוציגער און שמוציגער, ביז די אלטע פרוי איז ענדליך צוגעקומען צו אנ'ארט, וואו דער ברוק איז העכער צעהן יאהר נישט פעריכט געווארען.

זי האט זיך אפגעשטעלט לעבען א פינסטערען הויז, ארויסגענומען פון טאש א שליסעל און געעפענט די טיר.

איידער אבער זי האט בעוויזען צוצומאכען הינטער זי דיי טיר, איז איהר נאכגעקומען א הויכער שיין־געקליידעטער דושענטעלמען, וואס איז איהר די גאנצע צייט נאכגעגאנגען.

— זייט נעגריסט מוהמעשי! — האט ער זיך פריינדליך אפגערופען.

די אלטע האט אויף איהם געווארפען א פערדעכטיגען בליק, און אפגעווישט זיך די נאז מיט דער דלאניע.

דער אויסדרוק „מוהמעשי" איז משמעות דער אלטער נישט איבעריג געפעלען געווארען...

איהרע טרעהרענדיגע אויגען האבען פערדעקשנט געקוקט אויפ'ן אונבעקאנטען גאסט און די קנייטשען אויפ'ן אלטען פנים איהרער זענען געווארען נאך טיפער.

— איך האב מיט אייך עפעס צו רעדען, מוהמעשי!

— קומט ארייך! — האט די אלטע ביז בעדענטפערט.

דער קארידאר אין וועלכען עס זענען געווען צוועלף טירען פון ביידע זייטען, איז געווען אומבעשרייבליך שמוציג.

ער איז אבער גלייכצייטיג געווען א מוסטער פון ריינקייט און ציכטיגקייט אין פערגלייך מיט דער קיך און שלאפצימער...

— ווער זענט איהר?... פון שפיטאל, צי פון דער פאליציי? — האט די אלטע א ווארטשע געטון.

—פון דער פאליציי. — האט מאריס זיך אפגערופען— איך דארף זעהען די דריי בריף, וואס איהר האט בעקומען אויף לאמבעט־נאס.

צו זיין גרויס פערוואונדערונג האט די אלטע לייכט אפגעאטעמלט.

— דאס אלץ? — האט זי א פרעג געטון, און איהר אהנצייגיגער מויל האט זיך צושמייכעלט — איך ארבייט עס לויט'ן אויפטראג פון איינעם א הער. איך ארבייט שוין לאנג. ער האט נאך קיינמאל נישט געהאט צו מיר קיין פרעטענזיעס.

— ווי רופט מען איהם?

— איך וויים נישט. זיין אדרעס איז אנגעשריבען אויף די קאנווערטען, און איך שיק איהם איבער די בריף...

די אלטע האט זיך א גראבעל געטון אין איהרע שמאטעס, און ארויסגענומען דריי קאנווערטען מיט אנ'אדרעס אפגעקלאפט אויף א שרייב־מאשינדעל.

מאריס האט תיכף דערקענט דעם שריפט פון דעם „קעפ־פאנגערס" שרייב־מאשינדעל.

די קאנווערטען זענען געווען אדרעסירט קיין גילפארד.

מאריס האט ארויסגענומען פון דער אלטערס האנד־בייטעל די דריי בריף.

צוויי פון זיי האט ער איבערגעלייענט, און דעם דריטען בריף, וואס ער האט אליין געשריבען, האט ער צוקנייטשט און צוגענומען.

דער פריהער פון דער אלטער האט נישט געגעבען קיין רעזולטאט.

די אלטע פרוי האט ארענטליך אויסגעפיהרט די אויפגאבע, וואס איז אויף איהר ארויפגעלעגט געווארען.

פאר איטליכער נסיעה אויף לאמבעט־נאס פלעגט זי בעקומען א פונט, און דאס געלד מיט'ן בעפעהל צו געהן נאך די בריף פלעגט זי בעקומען דורך פאסט, נישט וויסענדיג פון וועמען און פון וואנען דאס געלד קומט אן.

— די אלטע איז אביסעל נישט מיט אלעמען, און זי איז זשעדנע אויפ'ן געלד, — האט מאריס האפארטירט אין אויספארשונגס־אמט — און די רעוויזיע אין גילפארד האט אויך צו גארנישט געבראכט.

דארט געפינט זיך נאר אנ'אגענט, וועלכער פערזיגעלט אלע בריף, און שיקט זיי אריבער צוריק קיין לאנדאן, אבער קיין איינער קומט נישט אן אויפ'ן אדרעס. וויאזוי זיי ווערען פערפאלען אין וועג איז דערווייל נישט געלונגען פעסטצושטעלען. ס'איז א זעהר קאמפליצירטע און געהיימנישפולע פראצעדור. אזא אדרעס איז בכלל אין לאנדאן נישטא. די גילפארדער פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג אויף דער פאסט.

סטענס איז געווען איבערראשט און געהאט גרויס עגמת נפש:

— איהר ווייסט בראקמאן, איך האב אייך בכלל נישט געדארפט איבערגעבען דעם ענין. איך האב געפיהלט, אז מיר דארפען זיך נישט מישען אין דער זאך. דער פאליציי־אישער אויספארשונגס־אמט מאכט חוזק, און טענה'ט, אז די זאך ווערט נישט אויפגעקלערט, מחמת מיר האבען זי איבערגענומען. דער „קעפ־פאנגער" שפאצירט ארום אויף דער פריי. איהר ווייסט דאך, ווי זיי זענען דארט אייפערזיכטיג אויף אונזער ארבייט, און, ממילא, פערשטעהט איהר שוין, ווי די זאך־לאגע ווירקט אויף מיר.

— איך קען א ליארע טאג ארעסטירען דעם „קעפ־פאנגער", — האט מאריס געענטפערט — אבער גראד איצט בין איך נאך מעהר איבערצייגט, אז מיר האבען זיך נישט וואס צו איילען. פריהער מוז מען געהן און זעהן, וואס פאר א קאטאקאמבען דאס זענען.

(פארטזעצונג קומט).

הורט! אכטונג!!! דעמייל!
צום ווינטער-סעזאן זענען מיינע לאנג-יעהריגע לאנערס פערזעהען מיט א רייכען אויסוואהל פון פערשידענע
קאלאשען, שניעגאוועצעס
צו קאנקורענץ-פרייזען
ביי ה. פרעבקעל, פעטריקאווער 32
און ווסכאדניא 56.

פעלץ-ווארען אלער ארט
צו קאנקורענץ-פרייזען
לוים די נייעסטע מאדעלן אין א רייכן אויסוואהל
ווי אויך ענצעלנע פעלעכלעך. אלערליי רעפעראטורן אויף די בעסטע בעדינגונגען עמפפעהלט
I. SZWARCMAN
Narutowicza 42, tel. 1,66-31
בעמערקונג: קירזשנער- און שניידער. ווערקשטעל אויפ'ן ארט. 1122

עלטערן!
אין מאן נאכמיטאג **חדר=שולע** תערען אנגעגומען
קינדער, וואס לערנען אין פאושעכנע שולען צו לערנען: חומש, רש"י, תנ"ך, משניות, גמרא, היס-טאריע, רעדען און שרייבן העברעאיש און יודישע בריוו ועלבסט צוזאמענשטעלן. ס'ווערען אויך אנגע-נומען אנפאנגער וואו ס'ווערט איינגעפירט פון 5 חדשים אויסגעלערנט גרינגרליך דאווענען. א שטרענג-רעליגיעזע ערציהונג! צוגענגליכע פרייזען.
איינשרייבן טעגליך 4 ביז 7 אווענד.
יחיאל דוד ראזענפעלד
פלאק וואלנאשטשי (נעבן שטאט) 6
קורער אפיצינע, רעכטס, 2. שט.

כ'קויף
און צאהל די בעסטע פרייזען פאר גאלד, זילבער, ברי-ליאנטען, דיאמאנטען, פערל ווי אויך לאמבארד-קוויטען. פלאק וואלנאשטשי 10 (נעבן מארק), 1-טער שטאק, פראנט, קאפעליוש. 640

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך=דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז, אויערן קר. 10—11 2—5 7—8
ד"ר ראזשאנער הויט און געשלעכט קר. 10—11 1—2
ד"ר גאלדשמידט- אויגען-קראנקהייטען פאלעק 1—2 7—8
ד"ר יאסמאן נערווען קראנקהייטען 12—2 און זונ.
ד"ר ראזענצוויג קינדער-קראנקהייטען 10-12 4-6
ד"ר פאפירני פרויען און געבורטס-הילף $11^1/_2$-1 5-6
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קרענק. $4^1/_2$-$5^1/_2$ 1.זונ—2
ד"ר ווינבערג אינ. הערץ לונגען 12—1, $5^1/_2$—$7^1/_2$
ד"ר סמוסקל רענטגען 12—2, 4—6
א. גראדענשטיק צאהן-ארצט 3—7
נ. ראזעס צאהן-ארצט 3—8
באהאנדלונג, בעליכטונגען, קווארצן, מאסאזש א.א.וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארן
א רענטגען=אינסטיטוט
מאכט קלאריפיקאציע פון הויט קראנקהייטען (פארך) מיט רענטגענשטראלן, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפ, דיאטערמיע, עלעקטראליזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שטאנדעלער. איינשרייבונגען (שקערלאמין) פון 4—5 נאכם.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג
ווידס אין דער שטאט.
ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט
פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אווענד

Dr. med.
J. Sadokierski
כטאמאטאלאג
ספעציאל-ארצט פאר מויל- און קיפער-כירורגיע
צאהנפלייש = קראנקהייטען
רענטגען-דיאגנאסטיק. נעהמט אן פון 3—7.
פיעטריקאווער 164, טעל. 27-83.

צוריקגעקעהרט
Dr. med. P. LANGBARD
הויט- און וועגערישע קראנקהייטען
זאוואדזקא 10, טעל. 10-630
נעהמט אן פון 9—1 און פון 5—8 אוו. 11757

ווארנונג!
דערמיט ווארן איך נישט צו נעהמען מיינע עקצעפטען מיט דער ושירא פון Chemja Karo, Kilińskiego 25 ווייל זיי ווערען נישט געצאהלט ווערען, ביז ער וועט נישט מיר אומקערן די אונגעוועזליכע פערבאטענע 2000 סטעמער ארבעל-סאטין. פ. הערשטיין, ווארשא, כלארניע 42

סוחרים
און פאבריקאנטען
פערלירט נישט אייער האפנונג
ווען איהר קריגט א פראטעסט ווערט נישט פער-צווייפעלט קומט גלייך צו לויפען אין ביורא
„VERITAS"
פיעטריקאווער 31, טעל. 1,27-53
דארטען ווערט גלייך פערטיידיגט אייערע אינטערע-סען ווי אויך אלע ארט סאנדאוואו אפאר= לאשצאווא, ס'ווערט געשריבען ביטעס ציווילנא, האנדלאווא, אדוואלאניעס קארנא, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אינטערציזיעס, היפאטעקען, שותפות= אקטען, מיר נעמען אן אדמיניסטראציע פון הייזער. מיר שיקען ארויס אייגענע אינקא-סענטען אויף דער פראווינץ מיט אייגענע קאסטען. איבערזעצונג אין אלע שפראכען. יורידישע עצות אומזיסט פון 5—7 די ביורא איז טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אווענד. מיט אכטונג
רעכטס=קאנסולענטען
„VERITAS" Piotrkowska 31, tel. 1,27-53 ביורא

טאפעציר=אנשטאלט און מעבעל=מאגאזין פון
Stanisław Gabała
לאדז, קארלא 1 און פיעטריקאווער 108 אין הויף בעזיצט אויף לאגער קאמפלעטע אטנרינכטונגען שלאף- און עס-צימער, קאבינעטען, סאלאניקעס און ענצעלנע מעבעל. גרויסער אויסוואהל פון אטאמאנעס, קאזעטקעס, שטוהלען אז קלוב-מעבעל. צוגענגליכע פרייזען. איך גיב אויך אויף ראטעס

א צימער און א קוך אדער 2 צימער — אהן א קוך —
מיט א בעזונדערן איינגאנג אלס סובלאקאטאר ווערט פון זאפארט געזוכט. אפערטען אונטער „D".

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
פאר אלע וועגערישע הויט-קראנקהייטען
פון מענער-שוועכע באזייטיגונג פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליום פון ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— — פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכם.
נאכמיטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8—2 נאכם. און פון 5—9 אווענד.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

צאהן=ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
14 Zawadzka 14
נעהמט אן פון 10—2 און פון 4—7 אין

צו פערמיטען
1 צימער און קוך, פארטער, געאייגנעט אויף א געשעפט אין צענטרום שטאט צו ערפאהרען אין אדמיניסטר. 769

פערלוירען געגאנגען.
זונטאג, 10 אקטאבער איז מיר פערלוירען געגאנגען אין פילהארמ. ביע-זאל א פארט-פעל מיט א מיליטער-ביכעל, לעגיטימאציע פון ווארנא-ליסטען-סינדיקאט און אנד. דאקומענטען. דעם עהרליכען פינדער בעט איך מיר צו-שטעלען די דאקומענטען, (דאס געלד קען דער פינדער פערהאלטען פאר זיך) אויפן אדרעס, וואס איז אנגעגעבען אין די דאקומענטען. 769

א גוט גרויס
געוועלב
מיט א וויטטראווע און א וואוינונג, איבערצוגעבען אין בעסטען צענטער. צו דערוויסען זיך ביי הערש-קאוויטש, ווסכאדניא 27.

א יונגערמאן,
22 יאהר אלט, פעהיג מיט די בעסטע רעפערענצען, זוכט ארבייט ביי וואס ס'זאל נישט זיין. אפערטען אונט. „עהרליך" אין אדמ.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג=אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נעמט אן פון 6—8 אווענד

א וועקסעל
איז פערלוירען געגאנגען אויף דער סומע פון 18 188 זל. צאהלבאר דעם 12/15—29 אין דאמבראווע, אדרעס ש ראזשאל, בענדין. דער וועק-סעל ווערט ערקלערט פאר אונגילטיג. אפצוגעבען צו דאנציגער, זשבאדניא 58, אלע בעהארעכטיגען זענען געמאכט. 11767

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראנקה רענטגען און ליכטהיילאינסט.
נעמט אן פון 4—7 אין אווענד

Dr. med.
JULJUSZ BAUM
גינעקאלאג-אקושער
צוריקגעקעהרט
צעגעלנ. 53, טעל. 16385
עמפפאנג פון 4—6 נאכם.

כי יהי' ריב בין אנשים ונגשו אל המשפט!!!
זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין רעכטסקאנסולענטן=ביורא צו ה'
מאנעלא, פיעטריקאווער 17
טעלעפאן 79-48
וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס. אדוואלאניעס, קלאוזולעס. זאבעזפיע-טשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, שותפות=אקטען וועגען דירות אין או-רזשאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
מיט אכטונג
מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פעטריקאווער 17.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער=קראנקהייטען
פעטריקאווער 10, טעל. 86-131
נעמט אן פון 8—$9^1/_2$ פריה אונפון $3^1/_2$—$4^1/_2$ נאכם

Dr. med. STUPEL
12 Szkolna 12
ספעציאליסט פאר הויט-, האר און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, לונגען און ראק, רענטגען-שטראהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 81-27.
פארשטעלונגען פון 12—2 און פון 5—7.
אין לעטשניצע, זגיערסקא 17 פון 10—11

א לאנגיעהריגער געוועזענער געריכטס-סעקרעטאר
שרייבט אלערליי ביטעס און קלאגעס, קלויזולעס און זאבעזפיעטשע-ניעס אין אלע שטעדט פון פוילען.
א גוטער ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים
B. MANN, Piotrkowska 10.

Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.
היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסע פרעמיערע!
דער גרעסטער פוילישער פילם פון סט. זשעראמסקי
PRZEDWIOŚNIE
אין די הויפט-ראלען: די גרעסטע פויל. עקראן-שטערנס
ZBYSZKO SAWAN, MARJA GORCZYŃSKA, Bogusław SAMBORSKI
נעכסטער פראגראם: „די טענצערקע".
פערגרעסערטער ארקעסטער. ◆◆ פערגרעסערטער ארקעסטער.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
נאווראט 11, טעלעפאן 63-37
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר. $3^1/_2$—$4^1/_2$
ד"ר פערשנער קינדער-קראנקה. 8-11 $5^1/_2$-4
ד"ר שיסמאן אינערליכע קראנקהייטען 12—2
ד"ר לאבינסקי הויט און געשלעכטס-קר. $12^1/_2$—$1^1/_2$
ד"ר שמירנאלד נערווען און גייסטיגע קר. 1—2
ד"ר נאלדבלאט אויגען-קראנקה. $12^1/_2$—$1^1/_2$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען 2—3
ד"ר שפערלאווסקי פרויען-און געבורט-הילף $3^1/_2$—$4^1/_2$
ספעציעלע-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א. און פעלען-שטעלן, קינסטליכע צאהן-און-בעשטראלונג. אייר-שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפערציעס, הייף געבורטס-הילף אויף ווינטער. אין לעטשניצע ווערען אויך דורכגעפירט אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגעס און בלוט
איינטפונגען נעגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארן
א רענטגען=אינסטיטוט.
ד"ר לאזשינסקי ספעציאליסט
צאהן-ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע צייהן, קראנען, טעמפען א. א. וו.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און הארן-קראנקייטען
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4—7 אווענד.
צוריקגעקעהרט.

Dr. med. J. BETTE
ספעציאליסט פון אינערליכע און קינדער-קראנקה.
Piotrkowska 6, tel. 44-95
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 8—11 פארמ. און פון 4—6 נאכם.

DR. MED.
A. URYSON
אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.
Konstantynowska 20, telef. 35-85.

אנאנסען=פרייז: פאר'ן טעקסט–18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט–24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט–40 „ „ „ „ 60– „ „ „ „
נאכ'ן טעקסט–12 „ „ „ „ 18– „ „ „ „
פאר א מילימעטער-שורה: איבער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען–10 גר. א ווארט

אבאנאמענטס=פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ – 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman